

Revoluční úsilí
československého lidu
(Československý Národní Sjezd)

Vydáno
**Oddělením pro Rusko Československé
Národní rady**

Petrohrad
1917

Příloha Budišovského zpravodaje č. 4/2004
20.12. 2004

*Nesnadno říci, která válka by byla neoprávněna
a nevedla se ve jménu Božím. S těchto míst nesnadno rozeznati útočnicka-světce a
otrokáře-barbara.*

*Ani jeden ani druhý neporušují rovnováhy,
jsou jen jedny dveře, kterými odcházejí duše na onen svět.*

Jakub Deml

„A důvěřuji ve všemohoucího, že mým zbráním dopřeje vítězství.“ Těmito slovy zakončil císař František Josef I. manifest z 28. července 1914, Rakousko-Uhersko toho dne vstoupilo do války proti Srbsku. Do válečného konfliktu se zapojily další státy Evropy, později i země mimoevropské a tak válka, která vypukla před devadesáti lety, se stala válkou světovou. Mocnosti odpovědné za rozpoutání válečného konfliktu – císařské Rakousko-Uhersko i Německo – po počátečních úspěších věří ve své konečné vítězství, ale závěr války jim přinese porážku a zánik.

Do života celé generace našich předků se vepsala válečná doba nezměrným utrpením, strádáním a obavami o život nejbližších. Jen z mobilizovaných devíti milionů mužů rakousko-uherské armády zahynulo více než milion účastníků válečných událostí, mnohé navrátilce čekalo celoživotní trauma z těžkých zranění, nemocí a útrap. První světová válka počtem ztrát na lidských životech předčila všechny předchozí válečné konflikty. Mobilizace probíhala nejen ve městech, ale zasáhla i do života na venkově, postihla každou z rodin odchodem mužů, z nichž mnozí byli živiteli dětí. Dne 2. srpna 1914 v samém počátku války nastoupilo vojenskou službu 73 záložníků z Budišova, postupně se počet odvedených zvýšil při dalších prohlídkách a odvodech na 248 mužů. Třicet sedm z nich se nikdy nevrátilo.

*...A v tichu smrtelném
ještě této noci odejdem.
Po skalnatém pohoří a cestou neznámou
a kryti tmou
hrdinové, bratři moji,
zasvěcení témuž boji
na smrt jdou.*

Jakub Deml

Češi a Slováci bojují a umírají na válečných frontách – zejména v Rusku za rakousko-uherskou monarchii, kterou stále více nenávidí, roste i nespokojenost obyvatel ve vlasti, množí se demonstrace a stávky, četné rezoluce volají po uzavření míru, sílí požadavky národů na sebeurčení a vlastní státoprávní uspořádání. Ruská revoluce v únoru 1917 a demokratické principy deklarované novou ruskou vládou posílily naděje statisíců Čechů a Slováků na celém světě. Také příslušníci našich národů na území Ruska se semkli v jeden šik; starousedlíci, vojáci i zajatci organizují koncem dubna 1917 Česko-slovenský národní sjezd, který ukázal jejich úsilí na splnění dávné touhy našeho lidu – obnovení

naší státnosti, jejíž naplnění spojili s osudem nového Ruska. Nedemokratické režimy 20. století si historii upravovaly podle svého, proto se znovu vracíme do tohoto jedinečného úseku našich dějin překladem textu prohlášení sjezdu, vydaného v Petrohradě roku 1917 pod názvem Revoluční úsilí československého lidu.

Cesty osudů Čechů a Slováků se znovu rozcházejí, než jim bude dopřáno vrátit se domů, do vlasti. Německo napře své síly k destabilizaci Ruska, další vlna ruské revoluce v říjnu 1917 otevře cestu k občanské válce v rozvrácené zemi. Část příslušníků našich národů se zbrání v ruce uhájila jedinou ústupovou cestu, magistrálu napříč Sibiří až k Vladivostoku. Legionářů z Budišova a Mihoukovic bylo 22, z nich dva padli.

V poválečné době dne 15. srpna 1922 byl odhalen a vysvěcen pomník padlým na náměstí pod Sv. Trojicí, na něm pak uvedena jejich jména pod fotografiemi. V tento pietní slavnostní den přichází v hojném počtu četní obyvatelé Budišova nejen z rodin, do kterých se muži z válečného konfliktu nikdy nevrátili, ale i ostatní; válka navždy poznamenala i jejich osudy. Hlavním řečníkem slavnostního odhalení památníku je kněz Jakub Deml z Tasova, básník, spisovatel i filosof, kterého válka hluboce zasáhla, do jeho myšlenek i díla se znovu a znovu vkrádala svou tíživou neodbytností a otázkami lidského života i smrti.

*A dnes, kdy všechno již mlčí
a slovo jest slavný sen mrtvých,
ptám se lehkého slunce, letícího nade mnou:
Na hrobech plno sladkých květů
krvavých.*

Jakub Deml

O tři roky později, r. 1925 byla zasazena i umělecká deska na Sokolovně na počest padlým vojínům, i její odhalení mělo slavnostní ráz. K oběma pomníkům padlých po 2. světové válce přibyla ještě jedna pamětní tabule se jmény obětí dalšího světového konfliktu 20. století. Všichni zapsaní mají jedno společné, nebylo jim dopřáno prožít celý život a spočinout na místním hřbitově.

Letos, v roce 90. výročí 1. světové války, probíhá v Budišově obnova pomníku padlých, důstojnou úpravu dostává i okolí památníku. Když každoročně klademe kytici a rozsvěcujeme světla u pomníku, buďme si vědomi toho, že máme dluh vůči těm, kteří bojovali v obou světových válkách. Nemůžeme ho splatit, můžeme jen nezapomínat...

*Pozdravuji Vás /pomyslete si, uprostřed slova se láme hlas/
a děkuji Vám /pomyslete si, uprostřed slova mrtví vstávají!.*

Jakub Deml

**Революційныя стремленія
чешскословацкаго народа.
(Чешскословацкій Національный Съездъ).**

ИЗДАНИЕ

**Отдѣленія для Россіи Чешскословацкаго Національ-
наго Совѣта.**

ПЕТРОГРАДЪ
1917.

Před současnou válkou se nacházelo v Rusku kolem 10 000 Čechů a Slováků. Byli to zčásti rolníci, kteří zůstali v jihozápadní oblasti (především na Volyni) a na Kavkaze, částečně i řemeslníci a obchodníci, inženýři, učitelé apod., usídlení ve městech, především ve větších centrech: Petrohradu, Moskvě, Kijevě a Varšavě. Ve jmenovaných městech vytvářeli různé organizace (Český svépomocný spolek v Petrohradě, Spolek pro blaho a osvícenství J. A. Komenského v Kijevě apod.), tehdy kvůli názvům, statutům a politickým programům nebyli pronásledováni, ale na počátku současné války přijali i zodpovědný úkol politického charakteru: zorganizovat revoluční činnost proti Rakousku-Uhersku mezi Čechy a Slováky usídlenými v Rusku. V srpnu 1914 byla ustanovena „Česká Družina“ z dobrovolníků, která se stala skutečným průkopníkem nových idejí.

Česko-slovenským společností v Rusku bylo v únoru r. 1915 povoleno spojit se do Svazu. Prvé dva sjezdy Svazu (v Moskvě r. 1915 a v Kijevě r. 1916) jasně deklarovaly záporný postoj Čechů a Slováků k monarchii Habsburků.

V té době přicházely do Ruska menší či velké skupiny válečných zajatců, desítky tisíc Čechů a Slováků-rakouských a maďarských občanů: přicházeli z vlasti a přinášeli svědectví o postavení národa doma; v jejich myšlení bylo zakořeněno i revoluční protirakouské smýšlení. V naší vlasti *proští lidé-rolníci a dělníci započali revoluční boj proti Rakousku-Uhersku* doslova od samého počátku války. Bez instrukcí lidových nebo stranických vůdců vznikaly mezi městským i venkovským obyvatelstvem vzpoury během mobilizace, vojáci na frontě odmítali bojovat proti Rusům a Srbům, které odedávna považovali za své slovanské bratry. Zemědělci bojkotovali rekvizice předmětů pro potřeby armády i zámožné vrstvy obyvatel odmítaly podporovat válečné cíle. Rakouská a maďarská vězení byla přeplněna Čechy a Slováky, konfiskace se staly každodenním jevem, vojáci byli stříleni dle příkazu, který stanovil usmrtit každého desátého odbojného vojína. Několik českých pluků bylo rozpuštěno (např. 28, 36), jejich příslušníci následně rozděleni do německých, maďarských i jiných pluků. Rekvizice a půjčky jsou prováděny násilnou cestou.

Tímto způsobem v naší vlasti probíhal neveřejný revoluční boj, neveřejný proto, že rakousko-maďarská policie a cenzura zcela umlčela tisk i lid. O citech, myšlení a cítění národa mohou hovořit jen ti, kterým se podařilo vymanit se z tohoto vězení, jakým je v této době Rakousko-Uhersko. Jsou to především zajatci.

K úkolům Svazu česko-slovenských spolků v Rusku patří i péče o zajaté Čechy a Slováky, aby došlo ke zlepšení v jejich materiální i duchovní oblasti a aby mohly být využity jejich schopnosti v zájmu vítězství Ruska k formování oddílů na bázi dobrovolnosti. K jejich činnosti se záporně staví starý režim, který dokonce pozastavil nábor dobrovolníků do česko-slovenských vojenských oddílů.

Češi a Slováci uvítali ruskou revoluci nejen z pohledu změn ve společnosti, ale především jako vítězství demokratických všeslovanských principů, uvítali ji jako porážku germanofilského systému v Rusku a současně v ní našli i naplnění svých národních zájmů. Domnívají se totiž, že *ruská demokracie podpoří spravedlivé požadavky českého a slovenského lidu, tyto jsou založeny na obdobných principech.*

Ruská revoluce osvobodila zajaté Čechy a Slováky i ve smyslu politickém: umožnila jejich nejlepším představitelům účastnit se česko-slovenského sjezdu, uspořádaném v dubnu r. 1917 v Kijevě. Mezi 338 účastníky sjezdu bylo 113 delegátů reprezentujících československé spolky, 95 delegátů z vojenských jednotek jmenovaných dvou národů, 129 zbývajících delegátů vyslalo 335 československých zajateckých skupin a organizací. Další stovky zajateckých skupin, které se nemohly zúčastnit sjezdu, podaly písemné vyjádření svého souhlasu se závěry a ustanoveními sjezdu.

Sjezd spolků se rozšířením o další účastníky stal sjezdem Čechů a Slováků na území Ruska a mohl být právem nazván „*Česko-slovenským Národním Sjezdem*“. Vzhledem ke složení delegátů sjezdu je třeba zdůraznit ještě jednu skutečnost, že totiž jeho účastníci až na některé výjimky byli rakouskými a maďarskými občany, kteří tak demonstrovali svou revoltu proti monarchii Habsburků i svá přání vymanit se zpod jejího jha a přinést oběti pro svobodu svého lidu.

Československý Národní Sjezd se konal v Kijevě od 20. dubna do 1. května v r. 1917. Od 20. do 22. proběhla seznamovací sezení, 23. byl sjezd slavnostně zahájen, 24. započala pracovní zasedání.

Do programového prohlášení kromě kritiky minulé činnosti vedení Svazu česko-slovenských spolků v Rusku byly začleněny i nové úkoly: 1. posouzení současné situace českého a slovenského lidu, 2. vytvoření nové revoluční organizace, která by se opírala o široké vrstvy lidu, 3. vytvoření programu pro činnost v nejbližší budoucnosti.

1. Politický program

Následná rezoluce vznikla jako souhrn názorů a prací k prvému stanovenému úkolu:

Vybraní vyslanci z česko-slovenského vojska, dále z řad zajatých Čechů a Slováků a delegáti česko-slovenských spolků v Rusku, kteří se sešli bez ohledu na rozdíly příslušnosti k politickým třídám a stranám, v počtu 338 účastníků na Česko-slovenském Národním Sjezdu v Kijevě konaném od 23. dubna do 1. května r. 1917 přijali jednohlasně tuto rezoluci.

V této těžké době, kdy Rusko velkými kroky cestou pokroku směřuje k přestavbě svého státního zřízení, se scházíme *my, delegáti velkých skupin plnoprávných rakouských a maďarských občanů* společně s našimi rodáky žijícími v Rusku, abychom *vyjádřili svou národní vůli a definovali svou politickou budoucnost*.

My, představitelé česko-slovenského lidu s jeho demokratickými tradicemi v nejrůznějších vrstvách s různým politickým přesvědčením, vřele pozdravujeme osvobozené Rusko. Pevně věříme ruskému národu a jeho schopnostem nalézt správná řešení při budování nového státního zřízení na cestě směřující k blahu Ruska a jeho spojenců. Vítězství ideálů, pro které ruský lid strádal a za něž bojoval, je pro nás novou zárukou vedoucí k realizaci našich dlouhodobých snah o přiznání našeho přirozeného práva na národní a politické sebeurčení v samostatném státě, k čemuž nás opravňuje i tisíciletá historie naší země. Vítězství demokratických sil v Rusku nás ještě více utvrzuje v tom, že Rakousko-Uhersko jako dynasticko oligarchní impérium vytvořené ve své době jako obranné seskupení proti tureckým nájezdům, tato pevnost politické a religiózní reakce, toto vězení národů – musí být bezpochyby rozčleněno na oddělené národnosti

celky. Teprve potom se mohou jednotlivé národy střední Evropy svobodně rozvíjet ve smyslu sebeurčení, jen tímto způsobem budou vytvořeny základy pro mírové uspořádání na demokratických principech. Česko-slovenský stát, dostatečně silný ekonomicky i kulturně, se stane překážkou německému expanzionismu na jih i východ a bude příkladem státního uspořádání v Evropě, která byly narušena hegemonií Němců a Maďarů nad ostatními národy. *Český a slovenský lid nikdy nedá souhlas k vytvoření národní autonomie v rámci Rakousko-Uherska, která by mu odnímala právo na vlastní politický život – což v sobě zahrnuje i princip sebeurčení – a nikdy nedopustí, aby umělá hranice mezi Rakouskem a Maďarskem rozdělovala československý lid na dvě části. Slovenská národní odnož nemůže být obětovaná Maďarům.*

Tuto strašlivou válku rozpoutanou kvůli válečným cílům imperialistického pangermanizmu vymyslely německo-maďarské vládnoucí vrstvy Rakousko-Uherska a Německa. Rakousko-Uhersko započalo válečný konflikt proti všeobecné vůli, navzdory životním zájmům a proti politickým a rasovým sympatiím svých slovanských a románských národů.

Český a slovenský lid zřetelně demonstroval svou vůli revolučním bojem. Dosvědčují to – nescíslné popravky a pronásledování vůdců obou národů doma, důkazem je i formování vojenských jednotek. Státisíce Čechů a Slováků, rakouských a maďarských občanů vedou v Rusku, v zemích Dohody i v Americe rozhodný revoluční boj proti rakousko-uherské monarchii. Spolu s hrdinnou armádou bratrského Ruska a jejími spojenci bojují za společný cíl desetitisíců našich dobrovolníků, kteří správně pochopili nejen posvátnou příslušnost k vlastnímu porobenému národu, ale i závazek před celým lidstvem, které usiluje o svobodu člověka i národů.

Poněvadž sami žijeme v porobě, soucítíme s národy vykořisťovaných zemí, protestovali jsme proti zlodějskému odtržení Alsaska-Lotrinska od Francie, hluboce jsme cítili s rozděleným Polskem, jehož politické zájmy nám byly a budou vždy blízké, vždy jsme přáli svobodnému spojení Ruska s Ukrajinci, v rámci svých možností jsme se snažili v parlamentech Vídně a Budapešti pomáhat jižním Slovanům, Rumunům a Italům, *kteří stejně jako čes. a slov. lid si přáli: Pryč od Rakousko-Uherska.* Nikdy nezapomeneme na hrdinskou Belgii, jejíž práva nehledě na mezinárodní smlouvy byla pošlapána německo-maďarským komplotem.

Započali jsme svůj revoluční boj bez garancí, s bratrskou láskou k ruskému a srbskému lidu s hlubokou důvěrou k Dohodě a nezlomnou vírou v naše práva. Vystupujeme po boku Dohody a ostatních národů zvláště pak s vírou v americkou demokracii, toto vše nám dává víru ve vítězství práva a spravedlnosti, naději na uskutečnění našeho národního ideálu, neboť jen budoucí uskutečnění demokratických změn v Evropě se může stát základem trvalého míru.

Jménem demokratických idejí, pomocí nichž v minulosti vládl náš lid a pod vedením Česko-slovenské Národní Rady s profesorem Masarykem včele požadujeme nezávislý stát na území českých a slovenských zemí. *Ve jménu těchto ideálů jsme ochotni přinést jakékoli oběti, s neutuchající energií budeme pokračovat v tomto boji do vítězného konce.*

Kromě tohoto vyjádření rozhodl Sjezd předat následující poselství všem doma:

Poselství české a slovenské zemi

Již potřetí se sjíždějí Vaši bratři ze všech konců Ruska do starobylého Kijeva, aby zde organizovali další odpor proti našemu dávnému nepříteli, který je současně nepřítelem všeho lidstva, pokroku i demokracie, – odpor proti německo-maďarské zvůli. Jménem statisíců věrných synů československého lidu posíláme Vám v těžkém okamžiku posledního vypětí všech našich sil horoucí pozdravy, zdravíme Vás všechny, kteří žijete v nám drahých českých zemích a v překrásném Slovensku.

S nadšením a hluboce vděčni jsme sledovali Vaše hrdinné a pevné semknutí s nímž jste zaujali stanovisko k potřebám doby.

Buďte vytrvalí a kupředu! Slibujeme Vám, že s ještě větší silou budeme pokračovat v boji za svobodu a lepší budoucnost našeho národa v pevně semknutém šiku kolem T. Masaryka. Tato jednota nám dodává sílu a jsme rozhodnutí obětovat vše. Měli jsme to štěstí vidět zde v Rusku prvý velký výsledek tohoto boje za svobodu a právo. To vše posílilo naši víru ve vítězství idejí, které nesou prapory spojenců.

Ve jménu těchto idejí, osvětlujících hvězdným svitem cestu našimi dějinami, jsme se svobodně rozhodli vstoupit do řad spojenců, především po boku bratrského Ruska. My Češi a Slováci, doposud násilně rozdělení politickou hranicí, spojili jsme se v jeden již nerozdělitelný celek. Tisíce z nás jsou připraveni vstoupit do boje, desetitisíce jsou připraveni k obraně. Jsme silní vědomím toho, že náš boj je čestným bojem. V našem seskupení se nalézají nejpokrokovější národy světa, nejlepší synové lidstva.

Žádáme Vás: neupadejte na duchu, nenechte se oklamat sliby, již mnohokrát danými a tolikrát nesplněnými. Náš lid si nezaslouží být národem druhé kategorie, kterému vládnou cizáci. Náš národ nikdy nikoho neutiskoval.

I on má právo postavit se vedle svobodných a šťastných národů. *Neustaneme v boji, dokud nedosáhneme úplné státní samostatnosti česko-slovenského lidu.*

Naše víra v lepší budoucnost posiluje naše řady a činí nás neporazitelnými.

Vytrváte-li do konce, vybojuje náš lid svá práva, jakých se domáhá celý svět v boji s německo-maďarskou nadvládou. Jsou to taková práva, jimiž by sám určoval svůj osud a mohl tak naplnit odkaz Komenského – vzít vládu věcí svých do vlastních rukou.

Česko-slovenský Národní Sjezd.

Kijev 30. dubna 1917

II. Organizace československého revolučního hnutí

Československé revoluční hnutí ve vlasti vzniklo bez předchozí přípravy; z tohoto důvodu nebylo zpočátku organizováno. Následně byl zřízen tajný revoluční výbor, jehož hlavním cílem bylo navázat spojení a současně podpořit zahraniční hnutí.

Za hranicemi započal boj čechoslováků v různých zemích Dohody i v některých neutrálních zemích bez předchozí dohody, vznikl z iniciativy místních společenství a kruhů: bylo to živelné hnutí živené nenávistí k utlačovatelům. Krystalizační centrum

v zahraničí vzniklo kolem profesora pražské univerzity T. Masaryka, známého sociologa a politika, který emigroval z Rakouska v prosinci r. 1914. Kolem něho se vytvořil z představitelů místních organizací „Československý Zahraniční Výbor“, který vystoupil se svou proklamací v nejtěžší době – 1. listopadu 1915. V úvodu proklamací se píše:

„Vstupujeme na politické kolbiště v okamžiku, kdy se nepřátelé snaží využít ke škodě Ruska a jeho spojenců ústupu vítězné ruské armády. Jsme na straně bojujících slovanských národů a jejich spojenců, ať už jsou úspěšní, či nikoli, neboť oni brání správnou věc... K našemu vstupu nás vede také vědomí slovanské vzájemnosti: deklarujeme vřelé sympatie bratrům Rusům a Srbům, stejně tak i bratrům Polákům, kteří nezměrně strádají ve válce. Věříme v konečné vítězství Slovanů a jejich spojenců a jsme přesvědčeni, že toto vítězství bude ku prospěchu celé Evropy a lidstva.“

Zahraniční Výbor byl brzy přeměněn na Československou Národní Radu, jejímž představitelem je prof. Masaryk. Generální sekretariát Rady se nachází (především kvůli zeměpisným podmínkám a kontaktům s vlastní prostřednictvím Švýcarska) v Paříži na Rue Bonaparte 18. Jeho sesterské organizace „Český národní svaz“ a „Slovanská Liga jsou v Americe, ve Francii a Anglii byla ustanovena „Organizace československé společnosti.“

V Rusku řídil československé revoluční hnutí „Svaz československých společností v Rusku“, který uznal ve své době Československou Národní Radu jako ústřední revoluční orgán. Ve Svazu byla organizována jen jedna část československého elementu v Rusku, byli to jen ti, kteří zde pobývali před válkou, tzv. kolonisté. Poněvadž se sjezdu zúčastnili také představitelé jednotek dobrovolníků i zajateckých organizací, Sjezd jednohlasně a slavnostně prohlásil Československou Národní Radu orgánem politického boje československého lidu a stanovil zřídit v Rusku Oddělení Rady.

Stanovy Oddělení pro Rusko Česko-slovenské Národní Rady

1. Všeobecná pravidla

§ 1. Název: Oddělení pro Rusko Česko-slovenské Národní Rady

§ 2. Sídlo: Petrohrad, současně i místo kde se nachází Ruská vláda

§ 3. Cíle: Oddělení pro Rusko Č. S. N. R. řídí českou a slovenskou politickou činnost v Rusku autonomně, ale v souladu s ČSNR. Hlavní součástí národně-politické činnosti jsou: politicko-diplomatická, organizačně-finanční, válečná, činnost ve věci válečných zajatců a informačně propagační.

Politický program Oddělení-program Česko-slovenské Národní Rady.

Vysvětlivka: Program Československé Národní Rady: Pracovat v souladu se svazovými mocnostmi ve prospěch státní nezávislosti československého lidu. Činnost Československé Národní Rady směřuje proti rakousko-německému imperialismu.

§ 4. Způsoby řízení: Vlastní úkoly Oddělení plní následovně:

- a) předkládá důkazy doložené zápisy a zprávami z oblasti politické, které se týkají Čechů a Slováků;

- b) spolupracuje při vytváření a organizaci vojenských jednotek v ruské armádě v souladu s válečnými projekty vlád;
- c) podílí se na řešení problémů, které přináší postavení válečných zajatců z řad Čechů a Slováků a především se snaží o zlepšení životních podmínek v souladu s využitím jejich znalostí a dovedností pro obranu státu v nejširším slova smyslu;
- d) zveřejňuje česko-slovenskou otázku všemi dostupnými způsoby, především vydáváním tiskovin (brožury, periodický tisk), pořádáním tiskových konferencí, besedami a vysvětlujícími lekcemi atd.
- e) vysílá své důvěrníky do míst, kde se nachází větší množství Čechů a Slováků;
- f) pečuje o spravedlivé a celoplošné rozdělení finančních prostředků určených pro česko-slovenské osvobozené národní hnutí (příspěvky, dávky obětem atd.).

II. Složení.

§ 5. Oddělení pro Rusko ČSNR se skládá z:

- a) předsednictva, b) 26 členů.

§ 6. Předsednictvo je složeno z předsedy, jeho zástupce a dvou tajemníků

- a) předsedou může být jen člen Česko-slovenské Národní Rady žijící v Rusku, který je jmenovanou Radou pověřen,
- b) zástupcem předsedy je Čech či Slovák z rad ČSNR jmenovaný Česko-slovenským Národním Sjezdem v Rusku,
- c) stejným způsobem (dle § 6 b) jsou jmenováni i dva tajemníci
- d) v případě odchodu či onemocnění předsedy nebo zástupce jsou vybráni jejich náhradníci na zasedání Oddělení pro Rusko ČSNR, při čemž tyto nově vybraní zástupci musí být potvrzeni ČSN Radou.

§ 7. Předseda má širokou autoritu a je důležitým článkem mezi Oddělením a Ruskou Vládou, stejně tak i mezi Oddělením a ostatními česko-slovenskými organizacemi.

Má pověření k osobnímu řešení diplomatických otázek.

§ 8. Zástupce předsedy: V případě nepřítomnosti předsedy je pověřen jeho zastupováním, diplomatické otázky je povinen řešit v souladu s rozhodnutím komise předsednictva.

§ 9. Předsednická komise: Vůdčím a rozhodujícím orgánem Oddělení ČSNR je předsednická komise. Tato kolektivně posuzuje a řeší všechny záležitosti, které přísluší Oddělení ČSNR. Je ústředním rozhodujícím orgánem. Tato komise se skládá z předsednictva (ve smyslu § 6) a referentů jednotlivých komisí. Předsednická komise může na základě svého uvážení přenechat některé záležitosti k samostatnému rozhodnutí předsednictva. Předseda Oddělení se řídí ustanoveními Předsednické komise, které předsedá, s výjimkou politicko – diplomatických otázek (dle § 7).

§ 10. Komisi organizačně – finanční přísluší:

a) vytváření místních organizací Čechů a Slováků v celém Rusku, b) soustavný kontakt s místními organizacemi, c) vyhledávání, shromažďování finančních prostředků a

účetnictví, d) vypracování rozpočtu pro předsednickou komisi, e) uzávěrka rozpočtu pro tutéž komisi. Ke členům Komise organizačně finanční patří: 1) předseda Svazu československých společností v Rusku, 2) zvolený představitel česko-slovenských vojenských jednotek, 3) předsedové pěti nejstarších a nejvýznačnějších česko-slovenských společností v Rusku, jestliže si tyto společnosti nevyberou jiného zástupce, jmenovitě jde o Československý spolek v Petrohradě, Spolek pro blaho a osvětu Komenského v Kijevě, Český Výbor v Moskvě, Česko-slovenskou společnost v Moskvě, Česko-slovenskou Besedu ve Varšavě a dva představitelé česko-slovenské společnosti Jihozápadního kraje. Komise organizačně – finanční započíná svou činnost okamžitě. Přísluší jí vypracovat výši a způsob vybírání tzv. „národní daně“.

§ 11. Komise vojenská : 1. Vojenské komisi přísluší taková činnost, která je stanovena § 4. b) dále řešení takových vojenských úkolů, které patří do kompetence vojenského velení Oddělení ČSNR. – II. Vojenská komise sestává z 6 členů, kteří byli vybráni československými vojenskými jednotkami.

§ 12. Komise pro záležitosti válečných zajatců: 1. Této komisi přísluší činnost daná § 4 c. – II. Komise se skládá z 6 představitelů zajatých Čechů a Slováků (z čehož 3 musí reprezentovat dělníky), všichni jsou vybráni a potvrzeni do funkce česko-slovenským sjezdem.

Odstoupí-li člen komise, je nahrazen další osobou zvolenou stávajícími členy té komise, ke které odstoupující patřil.

§ 13. Komise propagační: Této komisi přísluší činnost daná § 4. d II. Komise je složena ze 4 odborníků, kteří byli vybráni česko-slovenským sjezdem.

§ 14. Odstoupivší členové jsou nahrazeni novými na základě voleb v příslušné skupině s přihlédnutím k § 12 II.

§ 15. Společná zasedání jsou svolávána předsedou či jeho zástupcem alespoň jedenkrát za dva měsíce. Zasedání řeší dané úkoly jen v případě, že je přítomno více než dvě třetiny členů Oddělení nepočítaje v to předsednictvo.

Místo schůze společným zasedáním určuje předsednictvo.

§ 16. Oddělení ČSNR je oprávněno svolávat česko-slovenské národní sjezdy. Sjezdy mohou být řádné a mimořádné. Řádný sjezd se svolává jedenkrát do roka, výchozím bodem je započítí činnosti Oddělení. Mimořádné sjezdy jsou svolány v případě: a) jestliže je to požadavkem Česko-slovenské Národní Rady, b) vyžaduje-li to polovina Oddělení ČSNR.

§ 17. Sjezdu náleží: a) vyhotovení dokumentů předsednictva a jednotlivých komisí, b) potvrzení původních či nově vybraných členů včetně předsedy, c) změna stanov, d) posouzení další činnosti Oddělení, e) volby předsedy a 2 tajemníků.

§ 18. Jednotlivé komise vpracují své požadavky, tyto potvrzuje Předsednická komise.

§ 19. Při Oddělení ČSNR se zřizuje zvláštní „světový soud“, který sám vypracuje pravidla. Základ těchto pravidel stanoví česko-slovenský sjezd, tento také vybírá členy soudu.

§ 20. Oddělení pro Rusko ČSNR má vlastní razítko s názvem organizace.

§ 21. Ukončit činnost Oddělení pro Rusko ČSNR má právo tento orgán z vlastní iniciativy nebo na návrh československého sjezdu – Československá Národní Rada, také rozhoduje o materiálních prostředcích Oddělení pro Rusko ČSNR.

§ 22. Pro kontrolu finančních záležitostí Oddělení ČSNR je sjezdem ustanovena komise revizní, sestávající z 3 členů a 3 kandidátů, tato nejméně 2 x v roce je povinna provést revizi.

Složení Oddělení pro Rusko Československé Národní Rady (ustanovené Sjezdem)

Prezidium: Předseda: Prof. Tomáš Masaryk. Zástupce předsedy:
Bohumil Čermák. Tajemníci: Jiří Klecanda, Ivan Markovič.

Organizačně-finanční komise: Vjačeslav Jirsa, Jaroslav Špaček, Rudolf Medek, Augustin Velc, Ferdinand Šnepp, Jindřich Jindřišek, Ivan Riksi, Ivan Orság.

Vojenská komise: Vjačeslav Houska, Alexej Ejzenberger, Franc Bláha, Josef Ježek, Vladimír Daksner, Franc Čegovskij.

Komise pro záležitosti zajatců: Prokop Maxa, Vladimír Chalupa, Ivan Janček, Vjačeslav Vaníček, Josef David, František Kysela, Matvěj Miškocý.

Propagační komise: Bohdan Pavlů, Vladimír Hurban, Jan Jesenský, Josef Kudela.

III. Úkoly v nejbližší budoucnosti

Vypracování programu pro nejbližší budoucnost na sjezdu se ujaly následující komise: 1) vojenská, 2) pro záležitosti zajatců, 3) organizačně-finanční, 4) propagační, 5) národně-ekonomická. Kromě rezolucí přijatých sjezdem, předkládáme referáty a diskuse z jednotlivých komisí.

I Vojenská komise

Československé jednotky dobrovolníků v armádách spojenců byly organizovány již během prvních měsíců války. Československý oddíl ve francouzské cizineckém regionu se účastnil bojů již v říjnu 1914 na Marně a pod Remeší; zvláště se vyznamenal v bojích u Arrasu v květnu r. 1914. Do tohoto oddílu byli také začleněni dobrovolníci z Anglie, kde teprve v polovině r. 1916 bylo povoleno zformovat samostatný oddíl dobrovolníků; ve stejnou dobu se vytvořil československý batalion v Kanadě. V Srbsku stovky Čechů a Slováků (patřili k nim i zajatci) sloužili v dobrovolnických „četách“ (tam se tak nazývají partyzánské oddíly rozvědčiků). Ve Spojených Státech Amerických se započal formovat československý pluk ve stejné době, kdy byla vyhlášena válka Německu. Do té doby v Americe čechoslováci s úspěchem čelili německé a rakousko-uherské propagandě v tisku, odhalovali jejich ilegální činnost mezi pracujícími, ve které byly připravovány stávký, atentáty na továrny atd.

Hlavní tíhu v organizování válečných operací nesli naši spoluvlastenci v Rusku. Již jsme připomněli Českou Družinu, která byla zformována v srpnu a v říjnu r. 1914

operovala na frontě. Brzy se do ní začlenili i váleční zajatci. Ale jejich vstupu bránily překážky činěné ruskými vládami, kde vznikaly dohady při propouštění dobrovolníků ze zajetí. Teprve až na počátku r. 1916 bylo povoleno přetvořit Družinu na Československý střelecký pluk a ten začlenit téhož roku do brigády. Další rozvoj československého vojska byl odvislý od útoku, třebaže přišlo tisíce žádostí zajatých Čechů a Slováků o jejich vyslání na frontu.

Proto je jasné s jakým nadšením přivítali účastníci Československého Národního Sjezdu následující telegram hlavního velitele z Ústředí:

V současnosti byla s konečnou platností vyřešena otázka formování vojenských jednotek z řad zajatých dobrovolníků Čechů a Slováků. Základní východiska v této věci jsou následující: 1) Nábor dobrovolníků je z pověření Vlády svěřen do kompetence ústředního orgánu, který je ve spojení s představiteli Čechů a Slováků v Rusku, samotné formování vojenských jednotek podléhá danému řádu a je soustředěno do rukou zvláštní vojenské komise při Štábu Kijevské Vojenské Oblasti. 2) Pro nábor dobrovolníků z řad zajatých Čechů a Slováků se zřizuje zvláštní komise podle ustanovení a volby výše vzpomenutého ústředního československého orgánu. Tato komise pod dohledem a vedením citovaného centrálního orgánu provádí prostřednictvím svých zplnomocněnců jmenný soupis z řad zajatých dobrovolníků Čechů a Slováků v místě jejich pobytu, z nich pak provádí výběr těch, kteří se ukáží být potřebnými. Aby byl ulehčen kontakt zplnomocněnců s místním velením, mohou jim být přiděleni ruští důstojníci z nařízení Velitele Kijevské Vojenské Oblasti. 4) Nábor z řad zajatých Čechů a Slováků pro formující se československá vojska je prováděn v souladu s přísným přihlédnutím k podmínce, aby byli zachováni techničtí pracovníci pro potřeby průmyslu. 5) Tito nábořem získaní dobrovolníci navazují okamžité spojení se Štábem Kijevské Vojenské Oblasti, podléhají velení jednotlivých součástí tohoto štábu a jsou jim ukázána místa jejich soustředění. 6) Podle dispozic Hlavního Vedení Generálního Štábu je třeba podávat zprávy o počtech vyslaných skupin. Tento doklad je potřebný pro velitelství k formování československých vojenských jednotek.

16057 *Kališevskij*

Na návrh vojenské komise sjezd jednohlasně přijal tuto výzvu:

Češi a Slováci!

Dávna touha nás všech, jejíž uskutečnění jsme s netrpělivostí očekávali dva a půl roku, dnes, po dnech stálých obav, pochybností a umírající naděje – se naplnila:

Československé vojsko je povoleno.

Naše vojsko, dobře zorganizované a ozbrojené, vedené odborníky, bude ode dneška na bitevním poli rovnocenným spojencem hrdinských armád, které mají na svých praporech heslo svobody a stojí proti těm, kteří ohrožují mír mezi národy. Demokratický československý lid nikdy nebyl militaristický. Také nebyl nikdy zbabělý.

Idea, která v nás rozzehla revoluční vzpuru proti Rakousko-Uhersku si žádá revolučních činů. Ruský národ v tomto historickém okamžiku nám dává do rukou slavnou zbraň, abychom pod heslem jeho velké revoluce: – seburčení národů –

uskutečnili touhu mnohých našich pokolení. Dokážeme, že jsme hodni této cti i této zbraně. Silné československé vojsko se stane nejmocnějším projevem této živelné vůle všeho našeho lidu ke svobodě a nezávislosti a bude nejvýznačnějším a nejdůležitějším argumentem v náš prospěch při uspořádání světa.

Dnes, v hodině dvanácté této války, bylo by zradou dále přešlapovat na místě či dokonce pochybovat. V nás samotných musí být dosti sil a vlastenectví, abychom s odvahou a ctí našli cestu ke svobodě.

Dnes, kdy před našima očima září příklad Srbska a Belgie a odvážná rozhodnost všech spojenců dovést ke konci spravedlivou válku proti hrůzám německého militarizmu, bylo by nás nedůstojné hovořit o zbytečných obětech. Proto voláme všechny čestné Čechy a Slováky do řad československého vojska, abychom zvětšili jeho doposud nabytou slávu, abychom dosáhli na vyšší cíle našich národních snah:

Osvobození našeho porobeného národa ze jha dlouhého zotročení a vytvoření nezávislého československého státu.

Ano, vrátíme se se zbraní v rukou jako osvoboditelé!

Naši doma, semknuti v těsných řadách, nás očekávají s touhou a netrpělivostí.

Rezoluce Vojenské komise.

Tím nejspěšnějším prostředkem pro dosažení cílů československého revolučního hnutí je účast ve válečných operacích Ruska a spojenců. Proto my, delegáti Československého Národního Sjezdu, považujeme za nutné vytvoření velkého československého vojska se všemi druhy zbraní.

Všechny, ať již zformované nebo formující se vojenské jednotky, musí vytvořit jednotné československé vojsko se stejnými prapory a odznaky. Tyto jednotky jsou výkonnými jednotkami vyššího politického orgánu československého revolučního hnutí a vytváří jádro vojenské moci budoucího nezávislého československého státu.

Podobu národa dotvářejí existující a formující se jednotky československého vojska, musí to být obraz jednoty.

Nejposvátnější mravní a národně občanskou povinností všech Čechů a Slováků je aktivní účast v boji se zbraní v ruce proti Rakousku-Uhersku, vyzýváme všechny Čechy a Slováky, aby dobrovolně vstoupili do řad československého vojska.

Nábor musí být proveden intenzivně a rychle, současně v celém Rusku a za pomoci co největšího počtu zmocněnců z řad důstojníků a vojáků, rovněž za pomoci zajatců. K dosažení tohoto cíle je třeba urychlit výběr důstojnických kádrů z řad kandidátů, z Československé střelecké brigády a z kádrů důstojníků – dobrovolníků v Bělogorodě. Náborové výdaje, pokud nespádají pod ruský erár, budou pokryty z prostředků československé organizace.

Nejvhodnějším místem soustředění pro zapsané a získané dobrovolníky je Kijev, v jehož vojenské oblasti musí být zformováno československé vojsko.

Oddělení ČSNR se ukládá učinit kroky pro úspěšné vyslání těch dobrovolníků do Záložního batalionu Československé střelecké brigády, kterým bylo toto povoleno vojenským velením.

Vojenská komise by měla zvážit, zda by nebylo vhodné v těch vojenských okruzích, kde je velký počet Čechů a Slováků, ustanovit své stálé důstojníky soustředěné ve Štábu Oblasti.

Doporučujeme Oddělení ČSNR postarat se o povolení, na základě kterého dobrovolníci zapsaní k odjezdu do místa srazu, by mohli neprodleně cvičit a podílet se na zlepšení existenčních podmínek dobrovolníků před odchodem.

Prvým organizačním úkolem ve věci zajatců je propagace a upevnění pozice všech členů, kteří jsou si vědomi své národně-občanské povinnosti, především vojenských závazků.

Pro další doplnění důstojnického velení musí být zřízena důstojnická škola, kam by se přijímali ti, kteří mají požadovaný stupeň předběžného vzdělání, nebo se osvědčili na frontě a konečně i důstojníci jiných armád.

Požadujeme, aby se Oddělení ČSNR staralo o dobrovolníky, kteří dostávají dovolenou, formou podpor či vyhledávání práce pro ně a současně jim i dopřát odpočinek (vytvořením různých fondů, burzy práce, sanatorií).

Pro zvětšující se československé vojsko se musí Oddělení ČSNR postarat o doplnění všech sanitárních zařízení, personálu a materiálů či věcí, pokud se prostředky přidělené ruským státem ukáží jako nepostačující.

Oddělení ČSNR se musí ze všech sil snažit, aby vojíní československého vojska byli vybaveni všemi potřebnými prostředky v dostačující míře, aby byl také vypracován a přijat zákon, který by jim přiznal statut ruského vojáka, kam patří i nárok na penzi pro rodiny těžce raněných či zabitých vojáků. Tyto povinnosti v budoucnu musí převzít československý stát.

Pro uzdravující se a válečné invalidy je třeba vytvořit útočiště a invalidovny.

Všechny vojenské fondy zřízené při společnostech i včetně fondu Svazu, kam patří bez výjimky i fond České Družiny při Společnosti J. A. Komenského v Kijevě a při Československé společnosti v Petrohradě, se musí spojit do jednotného Fondu československého vojska při Oddělení ČSNR.

Česko-slovenské vojsko na frontě

Sdělení Štábu Vrchního Velitele z 20. ledna 1916.

Na jihu od Pripjati k oblasti Galuzie naši rozvědčící, mezi nimiž se nacházeli i *Češi, provedli úspěšný průzkum, během kterého se zvláště vyznamenal český praporčík Syrový.*

Sdělení hlavního Stanu Vrchního Velitele z 16. března 1917.

V noci z 13. na 14. dubna zazněly vojenské polnice ve východní Bržežani. Po signálu se rozvědčící pod velením poručíka Zachvatajeva a *čecho-slováci pod velením praporčíka Medka vrhli na zákopy protivníka.* Němci se útoky osvobozovali ze svých

liščích nor, kam se poschovávali. Rozvědčící se vrátili do svých zákopů s 21 německými zajatci.

Sdělení Stanu z 20. června 1917.

Zoločevským směrem náš postup úspěšně pokračuje. 19. června kolem 15. hodiny po krutém a úporném boji Zarajskij pluk dobyl vesnici Presovce, *a chrabrá vojska 4 finských divízi spolu s česko-slovenskou brigádou obsadily silně opevněné pozice protivníka na výšinách jihozápadním a západním směrem od vesnice Zborova spolu s opevněnou vesnicí Koršiluv, zde prolomily tři linie zákopů protivníka.* Zbylý nepřítel ustoupil za řeku Malá Strypa. Finové zajali 1560 důstojníků a vojáků, 4 těžké zbraně ze zákopů, 9 kulometů a 1 minomet. *Česko-slovenská brigáda zajala 62 důstojníků, 3150 vojáků, 15 děl, mnoho kulometů, z nich se pak většina použila v boji proti nepříteli.* Byly také dobyty pozice protivníka na západ od Juzefovky. Celkem bylo v bojích 19. června v zoločevském směru zajato 6300 důstojníků a vojáků, 21 děl, 16 kulometů a několik minometů; počty zajatců stoupají.

Telegram Vrchního Velitele Generála Brusilova Česko-slovenské Národní radě.

Jako odpověď na zaslanou zdravici ruské armádě k jejímu vítězství odpověděl generál Brusilov představiteli Česko-slovenské Národní Rady profesoru Masarykovi následující telegram:

Jménem chrabré armády, která přešla do útoku při němž se obzvláště vyznamenala vaše brigáda, když společným úderem smetla zákeřného nepřitele a přioděla se nehynoucí slávou, prosím Vás o předání mého srdečného poděkování Vaší Národní Radě za pozdrav a za hrdinskou připravenost celého vašeho lidu v Rusku k dalším obětem, kterou budu ze všech sil podporovat.

Brusilov

Komise pro záležitosti válečných zajatců

Další otázkou stejně důležitou jako je zformování vojska je i otázka česko-slovenských válečných zajatců především jde o zlepšení jejich postavení v materiální, právní a morální oblasti. Česko-slovenský lid nelze považovat za nepřátelský, je skutečně přátelský, vlastně spojenecký. ale původní režim se nezajímal dokonce ani o ruské zajatce, kteří se ocitli v moci Němců a Maďarů. Tím méně uměli využít i tak důležitou okolnost, že se v Rusku ocitlo velké množství představitelů přátelsky smýšlejících národů.

Mezi válečnými zajatci čecho-slováky je velké množství zkušených specialistů z nejrůznějších profesí, uprostřed inteligence jsou stovky inženýrů, účetních, lesníků, agronomů atd. Česko-slovenské organizace několikrát navrhovaly ruské vojenské vládě využití vědomostí a schopností těchto specialistů k práci v továrnách důležitých pro obranu. V jednom zbrojním závodě Rusko-Baltské společnosti v Taganrogu je soustředěno 1700 zajatých Čechů a Slováků – jejich práce má výborné výsledky. Kromě Taganrogu, ovšem, tisíce a desítky tisíc zajatých čecho-slováků pracují dobře a obětavě

při obraně státu nejenom v továrnách, také v dělnických sdruženích, na stavbách mostů, železnic, pracují i v týlu armády atd. Právě na posledně jmenované práce jsou vybíráni Češi a Slováci, neboť oni dávají největší záruku, bohužel jejich životní a pracovní podmínky neodpovídají jejich vztahu k Rusku a hodnotám, které vytvářejí.

Všeobecně litujeme toho, že ruská vláda doposud nedokázala zorganizovat a využít síly a vědomosti zajatých Čechů a Slováků, které s ochotou nabízejí, poněvadž si přejí podílet se až do krajnosti na obraně a vítězství Ruska a s ním spojených mocností. Věříme, že vláda lidu se dokáže úspěšně zhostit i tohoto úkolu.

Co se týče právních vztahů zajatých čecho-slováků, kteří pracují ve vzpomenutém Rusko-baltském závodě, zaručilo se za ně Vedení Svazu česko-slovenských společností a tak dostali právo svobodně žít ve městě Taganrog. Pokud se týče dalších skupin zajatých čecho-slováků, Hlavní Velení Generálního Štábu sdělilo Vedení Svazu česko-slovenských společností, „že Vojenské Ministerstvo, které plně chápe ideje směřující k osvobození zajatých Slovanů k nimž patří i čecho-slováci, na projektovaných principech řízení je připraveno přijmout co v nejšířší míře spoluúčast v Řízení ve věci brzkého uskutečnění v odpovídajícím rozměru.“ (Stanovisko G. U. G. Š. z 12. května 1916 za N. 12532). Ale praktické provedení této záležitosti se setkalo s těžkostmi ze strany premiér-ministra Štjurma, který současně pozastavil předání zajatých čecho-slováků do kompetence jmenovaného Řízení a československých organizací vůbec.

Ve stejnou dobu se podařilo dosáhnout některých výhod a ulehčení pro zajaté čecho-slováky v Kijevské Vojenské Oblasti. Stanoviskem z 10. listopadu 1916 N. 75390 „Hlavní Velitel K. V. Oblasti umožnil Svazu právo pořádat pro zajatce, kteří žijí v současnosti v Kyjevě a jeho nejbližším okolí, kurzy ruského jazyka o nedělich, přednášky z ruské historie, zeměpisu a literatury, návštěvy kijevských svatyní, muzeí a dalších pamětihodností“, stanoviskem z 7. listopadu 1916 N. 75389 „povolil pověřením Řízení Svazu zajatcům české a slovenské národnosti účastnit se skupinově nedělních přednášek“, pověřením z 14. ledna 1917 N. 13979 „bylo povoleno Veliteli Darnického lágru s vojenskými zajatci uvolnit zajaté Čechy a Slováky na kurzy pořádané Vedením Svazu, kam je po skupinách doprovodí důvěrníci z vedení Svazu, mají-li k tomu písemné povolení.“

Konečně pověřením z 8. února 1917 N. 10953 se sděluje, že „Hlavní Velitel K. V. O. zvážil petici Svazu žádající pro zajatce vybrané Svazem povolení svobodného pohybu v Kijevě a aby Svaz také dostal pravomoc rozmístit některé zajatce na různé práce dle svého uvážení se zárukou plné odpovědnosti za zajatce.“

Kromě toho nařízením z 25. prosince 1915 byla zřízena při Štábu Kijevské vojenské Oblasti zvláštní komise na ochranu zajatých Slovanů, jejíž úkoly jsou vyznačeny takto: „Členům komise je uloženo dohled nad zajatci, musí provádět prohlídky ubytovacích zařízení pro zajaté, sledovat kvalitu jejich stravy, prověřovat jejich pracovní knížky a vedení dokladů týkajících se zajatců.“ Po revoluci byla Komise reorganizována na demokratických principech, byli do ní přijati i představitelé zajateckých organizací.

V současnosti Hlavní Velení Generálního Štábu vypracovalo projekt o převedení zajatých Slovanů či zajatců pocházejících z národů spojenců mezi povinně pracující; na tento projekt dohlíží Rada Ministrů. Je našim přáním, aby ještě před jeho zveřejněním,

bylo postavení zajatých Čechů a Slováků v místech jejich soustředění uspořádáno podle příkladu Taganrogu a Kijevo.

Ke stanovení opatření mohou posloužit jako příklad pravidla následující, která byla přijata Prozatímní Vládou.

Pravidla

ustanovující zvláštní výhody pro zajaté Čechy a Slováky

Stvrzeno Vojenským Ministerstvem
30. června roku 1917

1. Zajatým Čechům a Slovákům, kteří se nacházejí v koncentračních táborech a vykonávají různé práce, je dána možnost ustanovit své volené zástupce pro styk s příslušnými vojenskými veliteli.

2. Těmto zajatcům je dáno zplnomocnění v rozdávání a odesílání korespondence a zásilek.

3. Zajatým Čechům a Slovákům, kteří jsou přiděleni na různé práce je povoleno vybrat kuchaře ze svého středu na přípravu jídla.

4. V místech, kde se nachází zajatí Češi a Slováci, může být lékařský a sanitární dohled zabezpečen prostřednictvím osob s náležitou specializací, pokud možno ze zajatých Čechů a Slováků.

5. Zajatým Čechům a Slovákům je dovoleno vzájemně se spolčovat, nakupovat na místních trzích a také dle možnosti se povolují vycházky mimo tábory pod patřičným dozorem.

6. Těmto zajatcům se dovoluje bez jakýchkoli překážek doručování a četba knih, periodik, novin a časopisů apod. v češtině, slovenštině i dal. jazycích, které jsou distribuovány v Rusku, tito zajatci mají také právo zakládat knihovny.

7. Zajatým Čechům a Slovákům je povoleno vést korespondenci v češtině nebo slovenštině s československými společenskými organizacemi i jednotlivými osobami, sem patří i zajatci těchto národností v jiných táborech, podmínkou je dodržování pravidel stanovených Válečnou Cenzurou.

8. Všichni Češi a Slováci mají právo účastnit se bez omezení bohoslužeb, také je povolen přístup duchovních pro konání religiózních potřeb v táborech a jiných místech pobytu, podmínkou je patřičný dozor místních vojenských úřadů.

9. Zajatým Čechům a Slovákům je se souhlasem Vrchního velitele oblasti povoleno zakládat pokladny s fin. prostředky pro vzájemnou pomoc.

10. Zajatým Čechům a Slovákům níže uvedených kategorií, s přihlédnutím ke každému jednotlivci a povolením správy Generálního Štábu také se souhlasem Vojenského velitele oblasti, je povoleno bydlet ve vlastních bytech, za osoby, které si

zaslouží tuto důvěru a podepíše prohlášení o nezběhnutí, přebírá zodpovědnost také Oddělení pro Rusko Česko-slovenské Národní Rady:

- a) invalidé a nemocní
- b) důstojníci a příslušníci inteligence s pobytem na 1 rok
- c) dalším osobám příslušným k jiným kategoriím, zde každý jednotlivec bude podléhat příslušnému schválení

11. Všem, kteří jsou vyjmenováni pod bodem 10, je povoleno zabývat se nejrůznějšími činnostmi v souladu s jejich přípravou a profesí a jednotlivcům se povoluje pracovat v československých organizacích, jde především o pomoc obětem války.

12. Je povoleno se souhlasem Vrchního velitele vyjít vstříc žádostem československých organizací o přeložení zajatých Čechů a Slováků na jiná místa a to taková, kde se nachází jejich blízcí příbuzní.

13. Představitelé československých organizací na zodpovědnost Oddělení pro Rusko ČSNR, za účelem seznámení se s životními podmínkami zajatých Čechů a Slováků a poskytováním materiální i duchovní pomoci, dostanou z nařízení Generálního Štábu osobní průkazy k návštěvám míst se zajatci, současně potřebují souhlas velitele vojska.

14. Zajetí Češi a Slováci mají právo oženit se, na základě již existujících pravidel v této věci, vydaných pro zajaté Slováky všech národností.

Podepsal:

Jménem současného velitele generálního štábu:

Generál-major Romanoskij

Zapsal:

Velitel oddělení:

Generál-major Kališevskij

Potvrdil:

Za vykonavatele:

Podplukovník: (Podpis.)

[Obdrželo Oddělení Rusko Československé Rady od Hlavního Velení Generálního Štábu (Úsek Evakuace a správní pro zajatce. Správa pro zajatce.) Věc vydána pod č. N. 10886 ze dne 2. července 1917.]

Co se týče morálního postavení zajatých čecho-slováků je problém v tom, že je považovali za nepřátele, nechápali jejich postoje k vlastní vládě, z druhé strany byli přičleněni (s vědomím a z příkazu palácových kruhů) k zajatým germánům, především Němcům a stejně tak i Maďarům. Po revoluci lid začal rozumět našemu boji za svobodu, za svržení nenáviděného habsburského jha; začali chápat opravdový smysl měnicího se Ruska. Na mnohých místech ruští dělníci začali brát zajaté čecho-slováky jako rovnocenné soudruhy, pozvali jejich představitelé do závodních a jiných výborů. V některých případech byla dána úplná svoboda všem zajatcům bez rozlišení národností, dokonce i Němcům rakouským, německým a Maďarům, příslušníkům národů u nichž

imperialismus, militarismus a velká nenávisť k Rusku a Slovanům byly výchovou včleněny do jejich národního podvědomí. Z tohoto vznikaly a vznikají nedorozumění a konflikty, které se odrážely na vztahu společnosti ke všem zajatcům.

Na vztah společnosti k zajatcům mají také vliv zprávy o strašném postavení ruských zajatců v Německu a Rakousko-Uhersku. Ruští občané, bohužel, vědí málo o tom, že veškerá vláda v Rakousku se nachází v rukách Němců, a v Maďarsku – Maďarů, že Češi a Slováci se ve své vlasti snaží ruským zajatcům pomáhat a za toto jsou přísně trestáni. O tom podává svědectví důkazní materiál přicházející od zajatců i oficiální fakta „Mimořádné Vyšetřovací Komise“. Toto dosvědčuje také následující telegram generála Kornilova (v současné době Vrchního Velitele ruské armády) adresovaný předsedovi Česko-slovenské společnosti v Petrohradě:

„Se vzpomínkou na hrdinský čin českých sokolů v řadách 48. divize pěchoty a českého vlastence, vojína Františka Mrni (France Mrňáka), který obětoval svůj život za mé osvobození z německého zajetí, zasílám horoucí pozdrav bratřím čecho-slovákům. Pevně věřím, že velký převrat, který dal Rusku svobodu, uspíší vítězství nad nepřáteli všech Slovanů.“

V rozkaze velitele 1. česko-slovenského střeleckého pluku ze dne 9. prosince 1916 pod č. 845 čteme:

„Koncem dubna r. 1915, při ústupu vojsk 3. armády z oblasti Karpat, byla 48. divize pěchoty obklíčena přesilou protivníka. Boje trvaly 2 dny. Těžce raněný velitel divize generál-poručík Kornilov neopustil svůj velitelský post. Chrabré pluky bojovaly podle příkladu svých předků-suvorovců, útokem si probily cestu z obklíčení a zachránily prapory. Všichni účastníci bitvy byli vyznamenáni georgijevskými řády. Ale raněný L. G. Kornilov byl zajat po několika dnech skrývání v horách, odkud se mu nepodařilo se zbytkem jeho osobní gardy uniknout.

Hrdina se trápil v zajetí do srpna téhož roku, když z vůle Boží a díky bezhraničnému sebeobětování českého vojáka, mu bylo umožněno uprchnout ze zajetí a připojit se k ruskému vojsku. Jen velká láska k vlasti, která vedla prostého českého vojína a také vědomí toho, jaký prospěch přinese Rusku a současně i Česku svým hrdinským činem, osvobodila generála Kornilova ze zajetí.

Ruská armáda znovu získala hrdinného generála, nyní již velitele skup. voj. jednotek, a český národ napsal jednu z nejlepších stránek své historie.

Nyní osvoboditel generála Kornilova svou krví zpečetil službu pro slovanskou věc. Z rozkazu maďarského vojenského soudu byl zastřelen ve městě Prešpurk a jeho jméno může být od nynějška oznámeno – František Mrňa. Zveřejňuji v rozkaze pluku českých dobrovolníků v současnosti pod mým velením jméno hrdiny, který prolil svou krev za Rusko a v něm ztělesněné osvobození Čech. Věřím, že jméno Františka Mrni bude navždy uchováno v historii českého národa.“

Rezoluce komise pro záležitosti zajatců

Úkolem Komise pro záležitosti zajatců Oddělení pro Rusko Československé Národní Rady je:

1) vytvoření organizace zajatých Čechů a Slováků na základě principů stanovených komisí sjezdu

2) snaha o zlepšení postavení organizovaných zajatců v ekonomické i občanské oblasti.

Povinností všech zajatých čechoslováků, kteří přistoupí k organizaci, je připojení k osvobozeneckému boji vedenému jménem národa Československou Národní Radou a jeho Oddělením pro Rusko.

Nejdůležitějším a nejúspěšnějším prostředkem k dosažení cílů našeho národního boje je co nejširší účast nás, zajatců, v řadách vojska, jako občanů toho státu, proti kterému bojujeme.

Za nejsvětější morální a národně-občanskou povinnost všech Čechů a Slováků považujeme aktivní účast v revolučním boji proti Rakousku-Uhersku, vyzýváme všechny zajaté Čechy a Slováky k dobrovolnému vstupu do československého vojska.

Zajatci plně pochopí, že na provedení úkonů v oblasti zlepšení jejich situace v širším měřítku nezbývá mnoho času a že naše účast v této válce v roli spojenců, ať už jako vojáků či obranné zálohy, to není zásluha, ale povinnost.

Svoje schopnosti nabízejí organizování zajatci Češi a Slováci plně k dispozici Rusku, svému spojenci a pevně věří, že se na žádost Oddělení pro Rusko Československé Národní Rady vynasnaží ruské vedení využít tyto schopnosti v souladu s odbornými znalostmi zajatců.

Všechna rozhodnutí o zajatých Čechích a Slovácích musí být soustředěna jen do Oddělení. Garance, které vyžaduje v jednotlivých případech ruská správa, má právo vydávat Oddělení, jako ústřední československá organizace.

Organizační statut pro zajaté Čechy a Slováky

1. Všeobecná pravidla.

§ 1. Cílem organizování zajatých čechoslováků v Rusku je takové sdružení pod vedením ČSNR či Oddělení pro Rusko, kde by se soustředili všichni zajatí Češi a Slováci, které spojuje idea osvobození československých zemí zpod německo-maďarského jha.

§ 2. K tomuto cíli se organizace zajatců přiblíží následujícími cestami:

1) vytvořením co největších bojových jednotek na frontách spojenců (úkol pro vojenské oddělení) 2) propagandou, upevněním a posílením národního povědomí mezi zajatými Čechy a Slováky (úkol oddělení pro zajatce) 3) Správnou informovaností cizinců, zvláště Rusů, o Čechích a Slovácích a o jejich revolučním boji (úkol propagačního oddělení).

§ 3. Organizace zajatců je třeba členit na 1. organizace v táborech a místech soustředění pro zajaté, 2. organizace zajatců přidělených na práce a) v továrnách zaměřených na obranu i v jiných zařízeních, b) v zemědělství (v hospodářstvích a u rolníků), c) v pracovních skupinách (práce pro bataliony, často v blízkém týlu fronty).

§ 4. V táborech, na závodech (ať už zaměřených na obranu či jiných), stejně tak i v zemědělství (na hospodářstvích a u rolníků) jsou představitelem zajatých Čechů a Slováků místní organizace v čele s důvěrníkem a jeho zástupcem. Osamocení zajatci se přičleňují k nejbližší zajatecké organizaci. Ty organizace, které mají více než 100 členů, mají ve svém vedení nejvýše pětičlenný výbor sestávající z důvěrníka, jeho zástupce, tajemníka, pokladníka a zapisovatele; menší organizace samy rozhodují o složení svého výboru dle podmínek.

Všichni výše uvedení představitelé organizací musí být vybráni všeobecným hlasováním všech členů skupiny a musí obdržet nejvyšší počet hlasů.

§ 5. V pracovních skupinách na frontě jsou představiteli zajatých Čechů a Slováků organizace vytvořené v odpovídající pracovní rotě nebo batalionu. Současně volba důvěrníka a jeho zástupce či výboru se musí řídit ustanoveními uvedenými v § 4.

§ 6. Do organizace je třeba přijímat všechny uvědomělé Čechy a Slováky, kteří se u výboru přihlásí k československému revolučnímu boji proti Rakousku-Uhersku a jsou připraveni plnit všechny závazky, kladené na ně organizací ve jménu důstojnosti a cti.

II Zvláštní ustanovení.

§ 7. Členové organizace jsou povinni:

1. v žádném případě nesmí zatajovat své národní přesvědčení, ale také nesmí nikoho schválně provokovat,

2. přiměřeným způsobem získávat česko-slovenskému lidu lásku a vážnost u ruských bratří,

3. dodržovat přísnou občanskou disciplinovanost,

4. podřídit se nařízením svých výborů či důvěrníků, kteří před československou i ruskou společností, stejně tak i před ruskou vládou, jsou odpovědní za pořádek v organizacích,

5. platit národní daň nejméně ve výši, stanovené Oddělením ČSNR.

§ 8. Úkoly důvěrníka nebo výboru jsou následující:

1. Sbírat a posílat Komisi pro záležitosti zajatců Oddělení ČSNR přihlášky členů organizace, předávat sem materiály všech Čechů a Slováků (i neorganizovaných), kteří se nalézají v místě, kde je organizace, i z okolí, svědectví o jejich materiálním i mravním profilu, kromě toho adresy všech osídlenců a kolonistů československé národnosti, stejně tak i všechny změny týkající se výše uvedeného.

2. nacházet pro Oddělení skupiny, se kterými se nepodařilo navázat kontakt, stejně tak i osobnosti v těchto skupinách, na které by bylo možno se obrátit,

3. sdělit jména, příjmení, hodnost a pluk, ve kterém se nacházeli v rakousko-maďarské armádě u těch zajatců, kteří slovy či skutky vystupují proti našemu boji,

4. seznamovat všechny členy organizace s obsahem a instrukcí, která zasílá Oddělení ČSNR,

5. pokud to místní podmínky dovolují, je třeba získávat národní daň různě i dobročinnými příspěvky do Fondu československého vojska a převádět je každý měsíc

Finanční komisi Oddělení ČSNR současně s výpisem. Co se týče velikosti získané národní daně, je třeba řídit se ustanoveními Finanční komise Sjezdu.

§9. Důvěrníky pro okrsky je třeba ustanovit:

1. pro velké průmyslové či zemědělské okrsky,
2. pro několik podpůrných pracovních čet v rotách nebo batalionech z téhož úseku.

§ 10. K úkolům důvěrníků pro okrsek patří: stát se prostředníkem mezi jednotlivými důvěrníky ve své oblasti a Komisí pro záležitosti zajatců OČSNR, zprostředkovávat styk se zaměstnavateli, stejně tak i s orgány ruské vlády ve věcech nejdůležitějších, které se týkají společných zájmů organizací dané oblasti.

§ 11. Oblastní důvěrníky jmenuje Komise pro záležitosti zajatců OČSNR z kolonistů, nebo ze schopných, kteří v dostatečné míře ovládají ruštinu slovem a písmem nebo ze zajatců, i zde je třeba předběžně zjistit mínění i přání u příslušných důvěrníků a výborů.

§ 12. Důvěrníci, jejich zástupci a také oblastní důvěrníci obdrží speciální průkazy pro volný přesun, styk s orgány vlády a organizacemi zajatců i jednotlivci z řad zajatců.

§ 13. Místní důvěrníci se podřizují nařízením oblastních důvěrníků ve svých obvodech, při čemž mají právo apelovat přímo u Komise pro záležitosti zajatců Oddělení ČSNR.

§ 14. Činnost důvěrníka či člena komise je ukončena:

a) odvoláním přijatým odpovídající organizací nebo Komisí pro záležitosti zajatců Oddělení ČSNR.

b) nahrazením důvěrníka jinou osobou při pravidelných volbách v dané skupině

c) Komise pro záležitosti zajatců Oddělení ČSNR odvolává důvěrníka z vážných důvodů po předběžném zkoumání.

§ 15. Všichni důvěrníci, členové výboru i oblastní důvěrníci, vybraní do svých funkcí před Sjezdem, zůstávají na svých postech až do dalších rozhodnutí.

§ 16. Všechna doplňující ustanovení k tomuto statutu vydává Komise pro záležitosti zajatců Oddělení ČSNR.

Propagační komise.

Propagace československého revolučního boje probíhala dvěma směry: na straně jedné seznamovala veřejné mínění a odpovědné orgány spojeneckých mocností a neutrálních zemí s postavením československého lidu, s jeho současným naladěním, s jeho ideály a snahami pro jejich dosažení, a na straně druhé posilovala mezi příslušníky národa, kteří byli za hranicemi či dostali se tam za války, povědomí výjimečného okamžiku prožívaného lidem.

O československém lidu se před válkou za hranicemi vědělo velmi málo. Hlavní příčina tkví především v takových státních hranicích Rakouska-Uherska, přes které – zdá se – nebylo vidět Česko. Evropa a Amerika si zvykla nahlížet na Rakousko-Uhersko jako na ucelený stát, dokonce se mluvilo o jakémsi – neexistujícím ovšem – rakouském národě. Je třeba přiznat, že nemalou vinu za tento stav měli sami čechoslováci, kteří byli až příliš ponořeni do každodenního nicotného i vyčerpávajícího boje za národní existenci

proti Němcům a Maďarům a neobrátili patřičnou pozornost k horizontu světa v mezinárodní politice. Teprve posléze se podařilo zvláště zajatcům, kteří se až během války dostali ze začarovaného kruhu vnitřní rakousko-maďarské politiky, ujasnit si mezinárodní postavení vytvořené na počátku války a vyvést, řekněme, národ do volného prostoru nejen v Evropě, ale i ve světě.

Co se týče propagace československého revolučního hnutí v jiných zemích, dostalo se nám důležité podpory od některých vědců, spisovatelů ze spřízněných a neutrálních zemí, ti to se ještě před válkou zabývali československou otázkou. Z jejich podnětu je v Paříži vydáván časopis „La Nation Tchèque“ pod redakcí prof. Sorbony E. Deni, v Londýně časopis „The New Europe“, v Chicagu časopis „The Bohemian Review“. Velká zásluha v této činnosti patří vůdci československého revolučního hnutí, prof. T. Masarykovi, kterého pozvali do Institutů slovanských znalostí, otevřených při universitách v Paříži a Londýně.

Propagandu mezi čechoslováky, pomineme-li mnohé americké noviny, vedly před válkou a přešly na stranu revoluce noviny „Československá Samostatnost“, vydávané zpočátku ve Švýcarsku a nyní v Paříži.

Z iniciativy vzpomenutých spisovatelů se ve Francii, v Anglii, v Americe a v Itálii objevilo mnoho knih, v nichž byla rozebírána československá otázka z mnoha stran.

V Rusku se objevila za války řada populárních brožur, věnovaných československé otázce. Ruská žurnalistika byla k československé otázce lhostejná: v mnohých případech šlo o zvyk dívat se na Rakousko-Uhersko a národy v něm žijící očima berlínských a vídeňských novin. Pochopení národnostních otázek liberálním kruhům nepříslušelo, boj Slovanů patřil k otázkám řešeným pravici. I mezi levicí se našli lidé, kteří hodně udělali pro propagaci naší věci. Z této iniciativy by měl být vydáván časopis z oblasti společenské, věnovaný otázkám Rakousko-Uherska a Balkánu. Časopis začne vycházet na podzim tohoto roku.

K propagačním periodikům pro Čechy a Slováky patří noviny „Čechoslovák“, vydávané v Petrohradě od června r. 1915, v dubnu r. 1916 začaly v Kijevě vycházet noviny „Čechoslovan“. Od poč. roku 1917 je vydáván v Kijevě „Slovanský věstník“ v ruštině, srbštině a také v polské a české verzi. Tyto noviny byly zpočátku vydávány reakcionáři, především ruskými, ale po revoluci se dostaly do rukou pokrokářů, kteří patří k demokratické platformě republiky a jsou nyní tištěny jen v ruštině a češtině. Od května r. 1917 vychází v Petrohradě slovenské noviny „Slovenské Hlasy“ s programem ČSNR. Noviny „Čechoslovák“ od května r. 1917 jsou oficiálním orgánem ČSNR.

V táborech, ve skupinách zajatých Čechů a Slováků, v československých vojenských jednotkách se vydává řada časopisů v rukopisech, které i když nemají ve většině případů literární úroveň, jsou přesto významné historicky a sociologicky.

Rezoluce propagační komise.

V nových podmínkách vytvořených revolucí, narostl význam propagační činnosti zaměřené na československé osvobozené hnutí. Tato činnost je založena na politických principech uznaných Československým Národním Sjezdem a vedená v rámci společné československé zahraniční propagandy. S vědomím obtížnosti této činnosti a

bezpodmínečné nutnosti proniknout různými způsoby do všech vrstev společnosti, nařídil Sjezd Oddělení ČSNR, aby Propagační komise pracovala na široké platformě, a to především v následujícím:

1. Vydávat časopis v ruštině.
2. Zřídit informační centrum s touto prac. náplní:
 - a) podporovat styk se společenskými organizacemi,
 - b) systematicky informovat, především o československém osvobozeneckém hnutí,
 - c) provádět výběr materiálů a sbírat dokumenty,
3. S ohledem na široký význam polského tisku ustanovit v informačním centru polské oddělení.
4. Vydávat při Oddělení ČSNR oficiální orgán, ve kterém se budou zveřejňovat také zprávy Svazu československých společností v Rusku.
5. Vydávat pro zajaté Slováky po vzoru Slovenské Ligy v Americe již připravované slovenské noviny, které nahradí „Slovenské Hlasy“.
6. Propaganda v oblasti periodického tisku musí být doplněna vydáváním a distribucí knih, brožur a letáků, čteními, koncerty, výstavami atd.

Finanční komise.

Jednohlasně byla přijata následující výzva k „Půjčce Svobody“:

«Československý Národní Sjezd vyzývá k podpoře „Půjčky Svobody“, svou účastí ukážeme sympatie se svobodným demokratickým Ruskem i svůj vklad spoluúčasti na vítězství. Sjezd se usnesl, že všechny informace o našich spoluvlastencích zúčastněných na „Půjčce Svobody“, budou soustředěny v Organizačně-finanční komisi Oddělení ČSNR.»

Finanční komise vypracovala rozpočet Oddělení ČSNR na příští rok, v níž je vydání vyčísleno na 1,150.000 rublů, ze kterých půjde 800.000 rub. na nábor dobrovolníků, na platby vyřazeným, nemocným a raněným vojákům atd.

Všechna vydání jsou pokryta z podpor pocházejících od Čechů a Slováků žijících v Rusku. Aby bylo možné rozložit tyto podpory rovnoměrně s poukazem na morální odpovědnost a zainteresovat všechny členy národa na finanční podpoře revolučního hnutí, rozhodli se delegáti pro potřeby revolučního hnutí stanovit pro všechny Čechy a Slováky v Rusku dobrovolnou národní daň, jejíž platba je národně-občanskou povinností každého uvědomělého příslušníka národa.

Rezoluce finanční komise

1. Finanční komise získává finanční prostředky k plnění daných úkolů, jimiž byla pověřena Oddělení ČSNR dle statutů a rezolucí Sjezdu.
2. a) Provádět všeobecný výběr prostředků ke splnění našich národních cílů má právo výhradně Oddělení ČSNR.

b) Společnosti a organizace mají právo vybírat prostředky pouze pro účely místní v okruhu jejich činnosti, při čemž společnosti musí limitovat vybrané prostředky jen na nejnutnější a neodkladné cíle.

c) Z tohoto ustanovení dostávají výjimku Fondy České Družiny, zřízené při Společnosti Jana A. Komenského v Kijevě a při Československé společnosti v Petrohradě.

d) Svaz československých společností v Rusku nemá právo uskutečňovat výběr prostředků. Deficit Svazu, který vznikl na základě plnění úkolů vložených na Svaz statutem, Sjezdem a Oddělením ČSNR, pokryje Oddělení ČSNR. Členské příspěvky nelze zaměňovat s výběrem prostředků. Oddělení ČSNR schvaluje regulární a mimořádný rozpočet Svazu.

3. Za jedině správnou a spravedlivou formu výběru prostředků považujeme *národní daň*, která je vyčíslena v tabulkách, stanovených nynějším sjezdem. Tuto daň jsou povinni platit všichni Češi a Slováci, žijící v Rusku bez ohledu na státní příslušnost, také ti, kteří žádají o výhody i ochranu československé organizace v Rusku, jsou povinni platit národní daň.

Poznámka. Kromě výběru národní daně nesmí Oddělení ČSNR provádět jiné výběry prostředků.

4. Společnosti, organizace a jednotlivé osoby, které nezaplátí za uplynulý rok vojenskou a národní daň, jsou povinni dle konkrétních ustanovení „Sjezdu 1916“ učinit tak v doplňovacím řízení.

5. Organizace a společnosti, které v loňském roce vybraly daň nebo dobročinné příspěvky pojmenované jakkoliv, tyto pak byly určeny na cíle vyznačené „Sjezdem 1916“, ale vybrané prostředky bývalé centrále Svazu československých společností v Rusku nepřevedly, jsou povinny během května 1917 vybrané částky převést do pokladny Oddělení ČSNR, pokud neprokáží, že je použily na národní cíle, vyznačené „Sjezdem 1916“.

6. Základem pro stanovení výše daně je čistý příjem, získaný z platů, výnosů průmyslových závodů, kapitálů atd. Výjimka je stanovena pro zemědělce. Od zemědělců, pokud nemají výše uvedené příjmy, je požadována daň dle výměry polností a daň z množství chmele.

7. Co se týče příjmů, které mohou být známy teprve po uplynutí celého roku, stává se základem pro stanovení výše daně příjem za minulý rok. Stejně tak při stanovení měsíčních či dalších příjmů, je třeba použít výši příjmu za obdobný časový úsek v minulosti.

8. Tabulka daní:

A. Pro kolonisty z celkového příjmu (za měsíc)

do 50 rublů	1%
do 100 –“–	2%
do 200 –“–	3%
do 300 –“–	4%

do 400 –“– 5%

nad 400 –“– 6%

B. Pro drobné zemědělce:

a) výše uvedená tabulka pro jiné příjmy (ne z výměru půdy)

b) daň z výměry půdy dle Zemských daní, navýšeno o 50 %. Kromě toho

c) za kopu chmele po 10 kopějkách.

C. Pro válečné zajatce: ze společných daní (určených existencí věcí různé povahy jako je např. jídlo, byt, oděv, což je v kompetenci místních organizací či důvěrníků):

do 50 rublů 2%

do 100 –“– 5%

do 150 –“– 7,5%

do 200 –“– 10%

do 300 –“– 12,5%

nad 300 –“– 15%

D. Pro vojáky (dle ustanovení vyslanců Československého vojska):

do 50 rublů 2%

do 100 –“– 3%

do 200 –“– 4%

do 300 –“– 5%

nad 300 –“– 6%

9. Tímto sjezdem je stanoveno, že uveřejněné daňové tabulky nabývají platnosti od 1. dubna 1917 a jsou v platnosti do příštího Sjezdu.

10. Daň stanovenou těmito tabulkami je třeba platit do 1. dubna 1917.

11. Národní daň se vybírá na každé čtvrtletí dopředu, daň z platů je možno platit i měsíčně.

12. Oddělení ČSNR má právo v jednotlivých výjimečných případech snížit daň.

13. Příspěvky na obligace Fondu České Družiny mohou být zahrnuty do národní daně. Obligace z tohoto fondu budou vypláceny v částce stanovené Oddělením ČSNR pro ostatní dobrovolníky.

14. Příspěvky na obligace Fondu České Družiny mohou být přičleněny k národní dani. Výnosy z tohoto fondu se vyplácejí ve výši stanovené Oddělením ČSNR pro zbylé dobrovolné plátce.

15. Organizace:

a) kolonistů: každá osada, ve které se nachází větší skupina Čechů a Slováků, vytváří samostatně organizovanou jednotku. Každá jednotka má důvěrníka schváleného Oddělením ČSNR a dva pomocníky, vybrané na společné schůzi této jednotky. Ve velkých centrech mohou být vybráni až čtyři pomocníci. Výběr národní daně musí být energicky podporován vedením v místě zplnomocněných osob.

b) zajatců: dle projektu komise ve věcech zajatců.

16. bezprostřední styk s Oddělením ČSNR ve finančních záležitostech uskutečňují důvěrníci nebo výbory místních organizací.

Národně-ekonomická komise.

Ekonomické otázky patří do oblasti styku budoucího československého státu s Ruskem. Práce v této oblasti ukázala své výsledky již před sjezdem: v Kyjevě byla vytvořena „Společnost Rusko-Československého Ekonomického sblížení“, v Petrohradě již proběhly přípravné práce pro vznik Rusko-Československé obchodní komory. Je na místě připomenout také „Československou společnost pro oboustranné úvěry“ založenou r. 1916 a „Československou Banku“ projektovanou v Petrohradě.

Rezoluce národně-ekonomické komise.

„Národně-ekonomické uskupení při Československém Národním Sjezdu uvítalo kroky Čechů a Slováků v Petrohradu, které vedou k vytvoření rusko-české obchodní komory, žádá o uskutečnění a vyzývá všechny spoluvlastence žijící na Rusi, aby se co nejintenzivněji podíleli na vzniku rusko-československé obchodní komory. Naše schůze navrhuje petrohradským čechoslovákům aby zatím ustoupili od plánu vydávat své ekonomické noviny a žádá je, aby literární práce z oblasti národní ekonomiky předávali redakci „Národně-ekonomického Věstníku“, který v nejbližší budoucnosti začne vycházet v Kyjevě.

Během Sjezdu se konala společná schůze členů „Společnosti Rusko-Československého Ekonomického sblížení v Kijevě“, na níž byla přijata tato rezoluce:

„Společnost zdraví Rusko-Československou obchodní komoru vytvořenou v Petrohradě, připojuje se k rezoluci národně-ekonomické komise z 26. dubna 1917 a sděluje, že svůj vztah k obchodní komoře podřídí jejímu rozvoji v souladu se zájmy československého lidu, ať už jde o oddělení komory nebo o autonomní společnost, nacházející se v těsném vztahu s touto novou institucí“.

Výše uvedený „Věstník“ (měsíčník v češtině) začal vycházet v červnu.

Boj československého lidu ve vlasti.

V první části této brožury jsme napsali: „O pocitech a přáních národa mohou svobodně hovořit jen ti, kterým se podařilo vyrvat se z tohoto vězení, jakým je v této době Rakousko-Uhersko“.

Vnitřní situace v Rakousku-Uhersku se po ruské revoluci poněkud změnila k lepšímu. Rakousko-maďarský ministr zahraničních věcí se přesvědčil, že v nové Evropě hlásající nevyhnutelnost demokratického řízení vnitřní i mezinárodní politiky nelze stát stranou, a setrvávat na principech z doby nevolnictví, že i Rakousko musí měnit autokratickou formu vlády, byť i jen úpravou pro pohled z vnějšku. A tak je svolán – poprvé během světové války – v polovině května rakouský parlament a současně je dána okleštěná možnost svobody shromažďovací i tisku.

Opona se maličko nadzvedla a je patrný zřetelný obraz revoluční nálady mezi lidovými masami ve vlasti. Ještě před prvním zasedáním říšského sněmu byl publikován v novinách *manifest českých spisovatelů*, podepsaný všemi významnými představiteli české literatury. Čeští spisovatelé, «jsouce si vědomi, že nejenom oni jsou v právu, ale jsou povinni hovořit jménem utlačované většiny české kulturní společnosti a dokonce jménem celého národa», sdělují, že jedinou plnoprávnou institucí pro řešení československé otázky je pouze *parlament českého státu*. «Českým poslancům ve vídeňském parlamentu nelze přiznat práva», – říkají spisovatelé – «rozhodovat o osudu národa mimo jiné i z toho důvodu, že nejlepší z nich, skuteční vůdci národa, se nemohou účastnit zasedání v říšském sněmu, poněvadž jsou ve vězení, ve vyhnanství a za hranicemi». «Dávné snahy o dosažení svébytnosti a práv československého lidu získají novou podporu v této válce, která v současné době připravuje pro Evropu nové, demokratické uspořádání... Program našeho národa je založen na jeho historii, na jeho politickém životě v 19. století a na jeho právech... V současnosti je tento program uznáván všemi. Evropa osamostatněných a svobodných národů – to je Evropa zítřka, Evropa budoucnosti».

Všichni čeští poslanci v říšském sněmu (včetně socialistů) jsou sdruženi v Českém Svazu; jejich jménem byla přečtena na prvním zasedání deklarace, žádající následující:

«S odvoláním na přirozené právo národa na sebeurčení a svobodný rozvoj, které je navíc posíleno neoddiskutovatelnými historickými právy a státními akty plně uznávanými, budeme se domáhat spojení všech součástí československého národa v demokratický stát». Podobná prohlášení učinili také poslanci dalších slovanských národů: Poláci, Rusíni (Ukrajinci) a Jihoslované. Pod jejich náporem spolu s Čechy byl nucen kabinet Clam – Martinice podat demisi. Čeští poslanci odmítají vysílat své představitele do ministerstva a dokonce do výboru pro revizi ústavy. Naši otázku – říkají oni – si nepřejeme řešit ve vládních kancelářích nebo v parlamentních výborech Vídně, ale na mezinárodní světové konferenci.

Manifest českých spisovatelů a deklarace Svazu českých poslanců se staly středobodem, kolem kterého se zformoval všechny lid. V českých novinách se objevily soustavně publikované části pod záhlavím: «Za československý stát», kde je množství každodenně tištěných rezolucí zemských institucí, městských zastupitelstev, zemědělských společností, různých svazů, společností a organizací, ale i významných společenských a kulturních činitelů – prohlášení a rezolucí hlásících se k manifestu českých spisovatelů a k deklaraci českých poslanců.

Usnesení českých socialistických stran zřetelně ukazuje jednotu všech vrstev národa, sem patří i organizovaný proletariát.

Konference české sociálnědemokratické strany se usnesla: «Československý lid má svaté právo, všemi jemu dostupnými prostředky a způsoby se domáhat plné politické svrchovanosti, to znamená vytvoření svého nezávislého a svobodného státu».

V obdobném duchu se vyjádřila na své konferenci i strana národních socialistů: «S velkou radostí zdravíme osvobození ruského lidu, který společně s velkou demokracií Severní Ameriky i celého světa se snaží zastavit strašlivou válku a nastolit trvalý mír na principech svobodného sebeurčení všech národů... Společně se všemi českými stranami budeme usilovat o samostatnost československého lidu».

Organizace hutníků, pracujících na největších závodech v Praze, Plzni, Boleslavi a jinde, publikovaly prohlášení následujícího obsahu: «Žádáme české poslance, v tomto historickém okamžiku usilování a bez ohledu na jakékoliv překážky, o ustavení československého nezávislého státu – v souladu s velkou ideou ruské revoluce o sebeurčení národů». «Nabízíme své služby i své životy pro tento velký boj, jsme připraveni ke všem obětem», tak zakončili čeští dělníci svou revoluční deklaraci.

Zveřejňujeme jen tři ukázky z mnoha prohlášení. Ve dvou z nich je vzpomenu ruská revoluce. Všeobecně je třeba říci, že ruská revoluce má mezi čechoslováky ve vlasti velkou popularitu. Český tisk se snaží publikovat všechny zprávy o tom, co se děje v Rusku, způsob předávání těchto zpráv, výběr písma, podrobnosti technického charakteru různě prokluzují skrze bdělé ruce cenzorů – toto všechno jasně dokazuje sympatie československého lidu ke zrození Ruska. Tento lid se raduje ze svržení absolutistického a germanofilského režimu v Rusku, vidí v tom záruku svržení vlastního politického a národního jařma. Raduje se z upevnění své víry ve velké Rusko a bratrský ruský lid, ke kterému se zraky čechoslováků obracely od prvních dnů nového politického života. V ruské revoluci vidí i naplnění ideí rovnosti a svobody, které vyzdvihlo a naplňovalo v českých zemích husitské národní hnutí v první polovině 15. století. Konečně po nótě prezidenta Wilsona a odpovědi spojenců^{1*}, také provolání ruského revolučního hesla o právu národů na sebeurčení jsou novým mezinárodním aktem podporujícím československé revoluční snahy.

Boj čechoslováků ve vlasti dostává ostřejší formy. Svaz českých poslanců během volby předsedy říšského sněmu hlasoval pro poslance Kramáře, odsouzeného, jak známo, za zradu státu k popravě. Konference národních socialistů vybrala jako představitele ústředního výboru strany poslance Klofáče, který se nachází ve vězení již od počátku války. V českých městech a průmyslových střediscích probíhají soustavně demonstrace a nepokoje, které potlačuje vojsko [maďarské nebo německé pluky umístěné v československých oblastech (Prostějov, Plzeň, Budějovice apod.)]. Na počátku července proběhly velké nepokoje na závodech ve Vítkovicích a v celém kamenouhelném regionu. Obrovská bouře v závodech Škoda v Bolevci (v blízkosti Plzně). Rakouská vláda – aniž by chtěla odhalit pravou příčinu, snaží se věc vysvětlit zdánlivým náletem italských letců.

* Z odpovědi dohodových mocností na nótu Wilsona:

«Prezident Wilson... žádá, aby bojující mocnosti plně a otevřeně uvedly, jaké cíle sledují když pokračují ve válce. Spojenci mohou okamžitě odpovědět na tuto žádost. Jejich cíle války jsou velmi dobře známy... Civilizovaný svět ví, že k těmto cílům nepochybně patří obnovení Belgie, Srbska a Černohorska i spravedlivý požadavek náhrady ztrát vznesený těmito zeměmi, osvobození obsazených území ve Francii, Rusku a Rumunsku se spravedlivou náhradou, reorganizace Evropy, *garantovaná trvalým režimem a založená na respektování národností, stejně tak na jejich právu na bezpečnost a svobodu, ekonomický rozvoj, tyto výdobytky patří bez rozdílu všem, jak velkým, tak i malým národům*, a v současnosti i na teritoriálních smlouvách, jejichž cílem je zabezpečit suchozemské i mořské hranice proti neoprávněným vpádům, návrat provincií či území, odtržených od spojenců násilím a proti vůli obyvatelstva, *osvobození Italů, Rumunů, Čechů a Slováků od nadvlády cizinců*, osvobození národností, které se nacházejí pod krvežíznivým jhem Turků, vyhnání otomanského impéria zcela cizího západní civilizaci».

V začátku srpna se objevily zprávy o masových bouřích v Brně, druhém největším československém městě, stejně tak i o stávkách českých hutníků v již jmenovaných závodech, k nim se přidali zaměstnanci městské tramvajové dopravy v Praze i železničáři; rozsah stávek se zatím nepodařilo zjistit.

Jaká je nálada mezi čechoslováky, kteří slouží v rakouskouherské armádě nejlépe ukazuje situace v 81. rakouskouherském pěchotním pluku, který 18. června tohoto roku v plné sestavě přešel na stranu Rusů; doslova přešel, protože mnozí vojáci se nyní zapsali do Československé brigády.

V současné době, po rakousko-německých „vítězstvích“ ve východní Haliči, znovu a stále častěji se objevují v československých novinách bílá místa, znovu cenzura zavírá lidu ústa; znovu hovoří o vězení ti, kteří před měsícem vykřikovali do světa jen slova o amnestii. Ale těchto „světlejších okamžiků“ bylo dost, je třeba ukázat celému světu, že snahy *celého* československého lidu jsou stále tytéž, *že všechny jeho součásti, ve vlasti i za hranicemi, v Evropě i v Americe, bojují za jedinou věc: svobodu, že práce zahraničních organizací v čele s Československou Národní Radou je v plném souznění s náladami i činností národa ve vlasti.*

Za svobodu bojoval československý lid během celé své historie; vždy ji uměl znovu získat v boji proti Němcům i Maďarům, kteří byli příliš často poslušnou zbraní papežské, habsburské i jiné reakce. V sedmnáctém století těžce strádající československý pedagog Jan Ámos Komenský ve své «Závěti» přeje svému lidu, aby «on brzy opět vzal do svých rukou otěže vlády ve své zemi». Národ Komenského je i nyní prodchnut tímto přáním. Toto jsou slova českého poslance, pronesená na vídeňském parlamentu: «Přejeme si – jako i ostatní národy – být šťastní a svobodní, bez jakékoliv cizí nadvlády. Přejeme si vychovávat své děti v našich školách, přejeme si sami určovat formy svého života, sami tvořit své zákony, mít svou národní vládu, která se spoléhá na svou zemi a hovoří našim jazykem.»

Československý stát

1. Rozloha.

Československý stát bude mít rozlohu 125.000 čtverečných verst. V Evropě se umístí na desátém místě vedle nynějšího Rumunska, bude větší než Řecko, Bulharsko, téměř dvakrát větší než nynější Srbsko, tři a půlkrát větší než Švýcarsko, Dánsko a Holandsko, skoro pětkrát větší než Belgie, Turecko (evropské) a Albánie, desetkrát větší než Černomoří, aniž bychom uváděli tak malé státy jako je Lucembursko, Andora, Lichtenštejnsko, San-Marino a Monako.

2. Množství obyvatel.

Československý stát bude mít kolem 13 milionů obyvatel. Bude v Evropě na sedmém místě. Větší než Česko bude Rusko, Německo, Anglie, Francie, Itálie a Španělsko. bude v něm obyvatel téměř dvakrát více než v Rumunsku a Belgii, více než dvojnásobek jako v Holandsku, Portugalsku a Švédsku, téměř třikrát více než v Bulharsku, Srbsku a Řecku,

čtyřikrát více než má Švýcarsko, pětkrát více než v Norsku, sedminásobek obyvatel evropského Turecka, šestnáctkrát více než Albánii atd.

3. Ekonomické vztahy.

Zde ukážeme čísla, která se týkají jen českých zemích (Čech, Moravy a Slezska) a jejich poměru k Rakousku, protože maďarská statistika tyto údaje o slovenských oblastech nezveřejňuje.

České země zaujímají 26,4 % území Rakouska, obyvatelstvo představuje 35,5 % rakouského obyvatelstva.

Podle údajů z r. 1913 byla průměrná úroda z 1 hektaru

v Rakousku	v Česku		
pšenice 93.75 pudů	137.50 p. což znamená více o	43.75 p. nebo o 47 %	
žita 86.25 -"-	116.87 p. -"-	30.62 p. -"-	36 %
ječmene 105,- -"-	138.75 p. -"-	33.75 p. -"-	32 %
ovsa 88.12 -"-	122.50 p. -"-	34.38 p. -"-	39 %
celkem 373.12 -"-	515.65 p. -"-	142.50 p.	

a průměrně z 1 hektaru

obilí 97.87 pudů 128.75 p. což znamená více o 36.88 p. nebo o 40 %

Zemědělci v Česku v průměru sklízají o polovinu více z aru než v Rakousku. Průměrná úroda obilí v Rakousku za období pěti let 1910 – 1914 byla 470 mil. pudů, z čehož připadá na české zemědělce 240 mil. pudů, nebo 51%. Z celorakouské úrody pšenice a žita bylo sklizeno v Česku 54%. V Česku na jednoho obyvatele připadá 23,5 pudů obilí, v dalších rakouských zemích jen 12 pudů, české země jsou obilnicí Rakouska.

V českých zemích je soustředěno 94% rakouského cukrovarnictví, 87% uhlí se těží v dolech českých zemí. V těžbě uhlí předčí Česko jen Anglie, Spojené Státy, Německo a Belgie. Více než 60% rakouské železné rudy je dobýváno v českých dolech. Nejlepší a největší strojírenské závody, elektrotechnické továrny, pivovary atd. se nacházejí v Čechách. Také zde je nejlepší výroba papíru, kůží, chemikálií, skla atd. Dvě třetiny rakouských přímých daní se vybírá v Česku. Na Slovensku se nacházejí bohaté zásoby uhlí, železné rudy a dalších kovů.

Československý stát má všechny dary přírody, které jsou potřebné pro všestranný ekonomický rozvoj země. Přístup k moři bude mít prostřednictvím neutrálních řek, především Dunaje a Labe.

4. Státoprávní uspořádání.

Československý stát se objevuje v historii světa již v 7. století, vystupuje jako obránce střední Evropy před uchvatiteli z říše Franků a avarskými nájezdníky. Začátkem 10. století znovu odráží útok spojených sil německého krále a kočovných maďarských hord od východu. Roku 1526 si Čechy vybraly současně s Maďarskem za svého krále Habsburka. Tehdy bylo založeno jádro Rakouska-Uherska. Tři státy, které ho tvořily, byly spojeny jen jako personální unie. Habsburkové se snažili nezákonnými cestami, násilím a klamáním upevnit absolutismus a centralismus na úkor jednotlivých státních parlamentů. Český parlament zasedal do r. 1848, předchůdce France Josefa byl korunován r. 1835 Svatováclavskou korunou. Sám František Josef dvakrát (v letech 1861 a 1871) dal slavnostní slib představitelům českého národa, „potvrdit korunovací práva českého státu“, ale v obou případech, věren habsburské tradici, klamal.

Československý lid neuznal ani centralistickou ústavu zavedenou oktrojem r. 1861, ani dualistickou, oktrojovanou r. 1867. Čeští zástupci do r. 1879 bojkotovali vídeňský parlament, který byl ustanoven podle poslední ústavy. V tomto roce vstoupili do říšského sněmu, aby tam hájili zájmy lidu. Ale na začátku každého parlamentního zasedání čeští poslanci dávali na vědomí, že oni tuto instituci nepovažují za zákonnou, za jediný plnoprávný orgán českého státu považují pouze český parlament. Podobné prohlášení učinili 30. května 1917 na počátku prvního zasedání říšského sněmu během této války.

Historicky podmíněné pokračování českého práva na vlastní stát je velkou podporou snah československého lidu pro jeho národně-politické sebeurčení ve formě plné státní nezávislosti československých zemí a k ustanovení nezávislého československého státu.

Obsah

Československý Národní Sjezd

1. Politický program	8
Poselství české a slovenské zemi	9
2. Organizace československého revolučního hnutí	10
Stanovy Oddělení pro Rusko Česko-slovenské Národní Rady	11
Složení Oddělení pro Rusko Česko-slovenské Národní Rady	14
3. Úkoly v nejbližší budoucnosti.....	14
a) Vojenská komise.....	14
Rezoluce Vojenské komise.....	16
Československé vojsko na frontě.....	17
b) Komise pro záležitosti válečných zajatců.....	18
Rezoluce komise pro záležitosti zajatců.....	22
Organizační statut pro zajaté Čechy a Slováky.....	23
c) Propagační komise.....	25
Rezoluce Propagační komise.....	26
d) Finanční komise.....	27
e) Národně-ekonomická komise.....	30

Boj československého lidu ve vlasti	30
--	-----------

Československý stát	33
----------------------------------	-----------

1. Rozloha.....	33
2. Množství obyvatel.....	33
3. Ekonomické vztahy.....	34
4. Státoprávní uspořádání.....	35

Poznámka

V překladu textu Revoluční úsilí československého lidu je ponechán v názvech institucí a v historických spojeních původní pravopis, který neodpovídá ani současnému ruskému pravopisu, ani dnešnímu českému.

Překlad textu

sch

единенія въ свободной Россіи украинцевъ, мы по мѣрѣ силъ своихъ всегда старались совмѣстной борьбой въ парламентахъ Вѣны и Будапешта помогать юго-славянамъ, румынамъ и итальянцамъ, у которыхъ также, какъ у чешско-словацкаго народа, жизненнымъ интересомъ всегда было: *Прочь отъ Австро-Венеріи*. И потому мы никогда не забудемъ заступничества Россіи и ея союзниковъ за многострадальную Сербію, истекающую кровью въ борьбѣ за свое самоопредѣленіе, и за геройскую Бельгію, права которой, несмотря на международные договоры, попораны были нѣмецко-мадьярскимъ комплотомъ.

Мы воздвигли свою революціонную борьбу безъ гарантій, съ братской любовью къ русскому и сербскому народамъ, съ глубокимъ довѣріемъ къ Согласію и съ непоколебимой вѣрой въ свои права. Выступленіе, вмѣстѣ съ Согласіемъ, остальныхъ народовъ, въ особенности же сѣверо-американской демократіи, еще углубило нашу вѣру въ торжество права и справедливости, въ осуществленіе нашего національнаго идеала, ибо лишь послѣдовательное проведеніе демократическихъ началъ въ Европѣ можетъ положить основу для прочнаго организованнаго мира.

Во имя этихъ демократическихъ идеаловъ, которыми всегда руководствовался въ прошломъ нашъ народъ, мы — подъ предводительствомъ Чешско-словацкаго Национальнаго Совѣта съ профессоромъ Ф. О. Масарикомъ во главѣ добиваемся государственной независимости чешско-словацкихъ земель. *Во имя этихъ идеаловъ, готовы на всякія жертвы, съ неустанной энергіей будемъ продолжать бороться до конца.*

Кромѣ того Съѣздъ рѣшилъ передать своимъ на родинѣ слѣдующее посланіе:

Въ чешско-словацкія земли.

Уже третій разъ съѣзжаются Ваши братья со всѣхъ концовъ Россіи въ древній Кіевъ, чтобы ор-

ганизовать дальнѣйшій отпоръ противъ нашего вѣкового врага, который одновременно является врагомъ всего человѣчества, прогресса и демократіи, — отпоръ противъ нѣмецко-мадьярскаго насилія. Отъ имени сотенъ тысячъ вѣрныхъ сыновъ чешско-словацкаго народа посылаемъ Вамъ, въ тяжелый моментъ послѣдняго напряженія всѣхъ силъ, горячій привѣтъ, привѣтъ всѣмъ Вамъ, находящимся въ дорогихъ намъ чешскихъ земляхъ и прекрасной Словачинѣ.

Съ восхищеніемъ и глубокой благодарностью мы слѣдили за Вашей героической стойкостью и объединеніемъ, полнымъ пониманія относительно требованій времени.

Будьте стойки и впредь! Мы обѣщаемъ Вамъ, что мы съ увеличеннымъ рвеніемъ будемъ продолжать борьбу за свободу и лучшую будущность нашего народа въ крѣпко сомкнутомъ строю вокругъ Э. О. Масарика. Это объединеніе дастъ намъ силу и рѣшимость жертвовать всѣмъ. Мы имѣли счастье видѣть здѣсь въ Россіи первый великолѣпный плодъ этой войны за свободу и право. Этимъ укрѣпилась наша вѣра въ побѣду идеаловъ, начертанныхъ на знаменахъ союзниковъ.

Во имя этихъ идеаловъ, бывшихъ всегда путеводной звѣздой въ нашей исторіи, мы свободно рѣшили стать въ ряды союзниковъ, прежде всего въ ряды братской Россіи. Мы чехи и словаки, до сихъ поръ на родинѣ насильно разорванные политической границей, мы соединились въ одно, уже неразрывное цѣлое. Тысячи изъ насъ рвутся въ бой, десятки тысячъ работаютъ на оборону. Мы сильны сознаніемъ, что наша борьба честна. Въ нашемъ лагерѣ находятся наиболѣе передовые народы міра, лучшіе сыны человѣчества.

Мы просимъ Васъ: не падайте духомъ, не позволяйте заманить себя обѣщаніями, такъ много разъ данными и столько разъ не выполненными. Нашъ народъ не долженъ быть больше народомъ второго разряда, надъ которымъ властвуютъ чужіе. Нашъ народъ никогда никого не угнеталъ.

Онъ тоже имѣеть право стать въ ряды свободныхъ и счастливыхъ народовъ. Мы не оставимъ своей борьбы, пока не добьемся полной государственной самостоятельности чешско-словацкаго народа.

Наша вѣра въ лучшее будущее укрѣпляетъ наши ряды и дѣлаетъ насъ несокрушимыми.

Если будете стойкими до конца и Вы, добьется нашъ народъ права, котораго домогается весь міръ противъ германо-мадьярскаго господства. Права, чтобы онъ могъ самъ опредѣлить свою судьбу и такимъ образомъ исполнить завѣтъ Коменскаго и взять въ руки веденіе своихъ дѣлъ.

Чешско-словацкій Національный съѣздъ.

Кіевъ 30-го апрѣля 1917 г.

II. Организація чешско-словацкаго революціоннаго движенія.

Чешко-словацкое революціонное движеніе на родинѣ возникло безъ предварительной подготовки; вслѣдствіе того съ начала оно не было организовано. Впослѣдствіи былъ учрежденъ тайный революціонный комитетъ, главнымъ образомъ съ цѣлью поддержки сношеній съ заграничнымъ движеніемъ.

За границей началась борьба чехословаковъ въ отдѣльныхъ странахъ согласія и въ нѣкоторыхъ нейтральныхъ странахъ безъ предварительнаго согласія, по инициативѣ мѣстныхъ обществъ и кружковъ: это былъ стихійный порывъ стремленія къ свободѣ и порывъ ненависти къ угнетателямъ. Кристаллизационнымъ центромъ заграничной работы сталъ профессоръ пражскаго университета, Ф. О. Масарикъ, извѣстный соціологъ и политикъ, бѣжавшій изъ Австріи въ

Čeští vojáci rakouskouherské armády pózují ve fotostudiích před odchodem na bojiště

Ruská mince – 50 kopějek z r. 1913

Německá půlmarka z r. 1905

Mince rakousko-uherská z r. 1913

Úryvky z válečné korespondence

13/1 1914 ... v úterý jsme vyjeli, trvá to již třetí noc co nespíme. Myšlenky mé zalétají k Tobě a synkovi. Dnes stojíme v jedné stanici uherské na výběžku Karpat, blíže Marmarošské stolice. Ke koupení zřídka co je k dostání. Na některých stanicích byli jsme podělováni čajem, ovocem, cigaretami, vínem a pečivem. V jedné stanici přibily 2 vlaky, jeden ze Štýrského Hradce, jeden honvedů a my. Právě co píš, hrá cikánská hudba na stanici...

16/8 1914 ... Vzdálen několik set kilometrů od Tebe, vzpomínám ustavičně. Včera a dnes jsme cvičili a dnes mám odpoledne pohotovost. Piš mně, co píš noviny o válce, jen stručně a ty nejnovější zprávy. My zde nic nevíme. Tady vychází jen maďarské noviny se zpožděním 2 dnů, poněvadž je Marmároš Sziget velice vzdálen od Pešti. Lidé zde mluví maďarsky, rumunsky a rusinsky. Právě co tyto řádky píš, hlásí poručík, že zítra celý pluk jde v 5 h. ráno pryč. Opět na jiné místo. Kam nás zatahnou, to nevím a až přijdu na místo, ihned sdělím...

23/8 1914 ... Děkuji za lístek z Brna. Odpovědět jsem nemohl, ježto bylo psáno, že druhý den z Brna odjíždíš do Bukoviny. Zaopatřil jsem si tedy novou adresu... Nedaleko Tebe, jak jsem se v Budišově dověděl, je Ferdinand Nováček. Je v Nagy Baniji, číslo pošty polní 154, jako máš Ty. Man Jan má číslo polní pošty 103. Franta David a Kratochvíl, Krejčí zůstali u zdravotního oddělení v Brně v Technice. Na svátek se přišli podívat domů. Někteří z Budišova táhli přes Meziříčí do Brna, kam snad dnes dorazí. Odtud patrně půjdou za vámi...

30/8 1914 ... Dnes a včera jsem mluvil s Pacalem. S Ferd. Nováčkem, se Slabým co má Klusáčkovou a s Čechem z Topola jsou u 24. pluku domobrany. My jsme 3 jezdci na kole přidělení právě u 4. praporu toh. pluku a donášíme zprávy našemu veliteli o nepříteli. Již létaly granáty na naše posice, nenadělaly však žádné ztráty. Přestřelovali, neb střely padaly před zákopy. Dosud je klid ...

4/10 1914 ... Jsem v nemocnici v Uhrách a půjdu na dovolenou – asi. Byl jsem těžce nemocen na příznaky cholery nemoci. Zápasil jsem se životem. Dnes je mi lépe, jen jsem velice slabý ...

8/12 1914 ... Jest mi nějak teskno, neb ten den je též nějak smutný. Když jsem odcházel v neděli, tak chlapec již spal. Dal jsem mu jen polibek na jeho tvářičku. Včera jsme se očkovali na levé ruce, snad proti choleře. Dosud nevím, kdy odjedeme. Mám Tebe a dítě ustavičně na mysli. Kež bychom se opět ve zdraví shledali všichni. Den za dnem utíká a naděje žádná. Jediná útěcha mé rozrušené mysli je, že jsou nás statisíce, kteří stejně po šťastném návratu touží. Kolik však bude těch šťastnějších? ...

15/1 1915 ... Právě přicházíme po noční namáhavé službě z hor. Při krutém mrazu nočním vzpomínal jsem na celou rodinu. Vzdálen v nevlídných, smutných, krovem sněhových pokrývaných horách zalétaly mé myšlenky k Vám. Sněhu je zde vysoko na 1 metr v některých místech, což ztěžuje velice chůzi, jsme však ještě dobře na tom, že dostaneme

koupit od horalů mléko po 20 h. litr, vejce kus 10 h. a též chleba. Netrpíme takový hlad jako v Haliči ...

*K. k. Landstrum Infanterie Regiment No. 14
II. kompagnie*

3/2 1915 ... Jsem opět přidělen ku jinému praporu, piš na udanou adresu. Jsme s německým vojskem jako záloha. Včera jsme spali na kopcích ve sněhu. Bouda byla vyházena ze sněhu a chvojím pokryta. Celou noc mně záblo do noh. Dosud jsem zdráv, psal jsem aspoň 10 lístků a odpověď žádná ...

12/2 1915 ... Dnes jsem dostala Tvůj milý listek. Stálo tam: „Tak toužebně očekávám Tvé řádky.“ I já měla stejnou touhu. A jak by ne! Vždyť v uplynulém měsíci jsem tolik zažila a k tomu ještě Tys odjel. Právě ten den, kdy jsi neměl nejmenší tušení, stala jsem se matkou Tvému druhému dítěti... Hned Ti byl poslán lístek a zatím přišel druhý den od Tebe, že jsi odjel. Snad si dovedeš představit, jaký dojem to mělo na mne. Museli mne všichni těšit, ale to víš, ta útěcha je jenom planá, když mi žádný nepomůže. Od té doby jsem čekala, ale jak trapné to bylo čekání darmo psát. Až 25. přišel první lístek, v němž jsi sdělil adresu. Hned jsem Ti psala a potom ještě třikrát a dnes se dovídám, že jsi posud nic nedostal. Od Tebe také každý lístek šel 15 dnů a až ten poslední čtyři ... Psal jsi, abych Ti toho hodně napsala, ale dítě mně hodně křičí, celé noci nespím, chodím jako bezduchá, nevím co dělat. Vždy si v noci vzpomínám, že i Ty vzdálen ode mne též ponocuješ a zní Ti v uších táž písnička, pláč, utrpení. A kdy to skončí? Ta myšlenka mne trápí celé dny. Jak ráda bych Ti pomohla i tomu dítěti a není možná. Kdyby mělo srdce puknout, musí mlčet... Zdá se mně, jako by měl přijít soudný den. Jeden po druhém odchází a všude tak pusto. A drahota hrozná, petrolej 80 h. litr, mouka vůbec není ani krupice, rýže 64 h. až 1.2 K. Strašně vše drahé a ani to není k dostání...

5/3 1915 ... Včera jsem obdržel od Tebe lístek, balíček s mýdlem, čokoládou a doutníky, pochutnal jsem si. Dnes piši v zákopech. Zima zde velká, zmrzáme. V noci jsme v lese jen v boudách ze smrkových větví. Kolik vzpomínek na vás! Jsem zdráv, jíst chutná, ale nohy trpí hrozně. Nestrachujte se o mne. Naděje má silná jest, že se opět shledáme. Jak bych se kochal se svými malými drobátky! Na jiného nemyslím. Vůkol mne vše lhostejno. Vše tak chladné jako ta země samotná. Jsme již v boji od 15/2. To byl větší boj v ten den, teď jsou jen přestřelky dnem i nocí ze zálohy. Celkem mně padli od čtyř 3 muži a 2 zranění. Sněhu mnoho, není možno kupředu ...

8/3 1915 ... Zkřehlou rukou piši, bych opět v rádcích s Tebou hovořil. Dosud jsou zde v Karpatech ukrutné mrazy. Od února jsme ustavičně venku. Nepřevlékáme se a nemyjeme se. Včera jsem hledal vši, našel jsem jich 7 malých. Někteří jsou zavšiveni velmi. Zdráv jsem dosud. Včera byla neděle, pro nás však smutná. Každý vzpomínáme svých milých. Já vidím Vás ustavičně a toužím s Vámi se shledati. Kdo ví, co nám osud přinese. Kéž bych viděl má drobátka děti, jak bych byl šťasten. Tak i mnohý asi v nitru svém myslí. Jak dlouho ta prokletá válka potrvá?...

14/3 1915 ... Jest neděle, $\frac{3}{4}$ na 1 ho. odp. Já jsem svůj skrovný oběd právě pojedl. Byla to sekaná konzerva masová. Vzpomínám na Tebe a má milá drobátka a všechny milé, zdalek jsou těž po obědě. Po obědě v klidu, kde není slyšeti hřmění děl a rachot pušek, sténání raněných a posledně se životem zápasících obětí hrozné války. Kolik vzpomínek letí od statisíců bojujících otců tam, v dalekou otčinu a milou domovinu. Kolik slzí vyhrkne otrlým vojínům nad svým osudem, když vzpomenou na své nejdražší děti, ženy a rodiče. Polo sedě, polo leže za psací stůl používaje šálek, piší v boudě spletené ze smrkových větví, trochu senem vystlané, v Karpatech, v štíhlém smrkovém lese. Po třídní denní a noční službě, máme opět trochu odpočinku. 11. , 12. , a 13. t. m. jsme byli v zákopech na kopci a pozorovali nepřítele. Každé ráno jsem našemu veliteli setniny nosil zprávy přihodivši se v noci. Ve dne jsem pozoroval dalekohledem nepřítele v zákopech a naše dělostřelectvo, zdaž hází šrapnele a granáty na zákopy Rusů. Tyto tři dny byly obzvlášť studené. Vítr skučel, sníh padal, smetal se a zaval naše zákopy nedostatečně kryté chvojím svrchu. Přitom silně mrzlo. Již několik omrzlých šlo do nemocnice. Při vši té nepohodě se cítím dosud zdrav. Dnes jsem hledal vši a našel jsem jich asi 8. Mnozí však jich zabijí až 50. Mně se tato čeládka moc nerozmnožuje a já také o ni nestojím. Máme býti dáni co nejdříve opět na odpočinek, neb jsme nyní vysílení. Tak nám pravil náš velitel. To jest z bitevní čáry budem odvoláni. Teším se každý den na Tvé dopisy a opět žádně nejdou. Každý by si přál, by již této válce byl konec ...

21/3 1915 ... Já jsem zdrav a síli mne naděje, že opět se shledáme. Trpíme mnoho zimou a hmyzem. Rád čtu řádky když slyším, že synek nosí mne v paměti, za mne se modlí a na mne se ptá. Kolikrát si ho představuji za dne i v noci co asi dělá a též Tebe. Víím, že mnoho nocí s dítětem probdíš a že Tě to unavuje. Já ale zároveň vzdálen od Tebe probdívám mnohem horší noci v mrazu a nebezpečí života. Máme oba stejný úděl a proto musíme být silní a chítí žiti pro svoje nejdražší poklady, naše malé nevinné dívky. Půjdeme se též očkovat proti tyfu a choleře do jedné vesnice, 2 čtyři včera již odešly, až přijdou, nastoupíme my. V noci k ránu jsme šli zesílit posice německého vojska a leželi jsme v lese co záloha. Když se začalo rozednívat, přijde německý voják a hlásí, že Rusové jdou. Dostali jsme rozkaz zesílit švarmlinie jejich. Pokud možno kryti jsme doběhli do nepatrných zákopů. Před námi asi 50 m ruské zákopy. V tom slyšíme urá a Rusové brali útok, zůstali v zákopech a stříleli. Náš nadporučík Glos sedě v zákopu volal na Rusy, když již asi hodinu jsme vzájemně stříleli, takto: Ruki upěr, dostaneš milost. Rusové se nedali dlouho pobízet, zahodili pušky, běželi k nám. Ti spodnější ale snad mysleli, že naše zákopy první dobyli, a proto přišli též se zbraní. My nutili je, aby odhodili zbraně a šli k nám, oni zase bychom šli s nimi, že se budeme mít v Rusku charašo, t. j. dobře. My však s Němci jsme odmítli jít s nimi, jen nadporučík se svolením něm. důstojníka chtěje přivésti ostatní oddíl Rusů s důstojníkem se více nevrátil. Když k nám přišli ti druzí se zbraní, tak jsme si ruce podávali a vzájemně se zdravili ...

6/4 1915 ... První noc jsme strávili pod střechou od 12. února. Spali jsme vyslečeni a v teple a mohli jsme se umýt. Ještě celé svátky jsme prožili na kopci v zimě, Jsme mimo hučení děl a rachotu pušek, bychom si odpočinuli po těch svízlech. Dosud jsem poštu od Tebe nedostal a sám jsem také nespál, an jsme chodili z jednoho místa na druhé. V neděli velikonoční jsme šli 5 hod. s kopce a v údolí jsme zůstali u ohňů do $\frac{1}{2}$ 1 hod. v noci a pak jsme šli až do 10 h. ráno na místo. Dvě noci jsme nespali. První jsme měli alarm, někde

na pravém křídle byla živá přestřelka a my museli býti pohotově. Druhou noc jsme byli na pochodu. Dnes máme polní mši. Vzal jsem dopis, bych Ti hodně napsal, ale jsem tak zemdlen a unaven, že nemohu myšlenky soustřediti. Myšlenky mám různé. První a nejdelší je: Ty, mé děti a můj život a záchrana po něm. Pak přijde tupé lhostejné pohlížení na vše vůkol mne. Jen Ty a děti silí mne v mém utrpení...

17/4 1915 ... Od 8. tohoto měsíce jsme mnoho zažili a ještě jsme nespali. Pochody v noci, v blátě místy a ve sněhu a hladem. Včera jsme dostali tak mizerný chleba hořký, že jen hlad donutí člověka, by ho jedl. Kdo se hlásí nemocen a není uznán, slibuje se mu, že bude potrestán, tak se jedná se starými muži, otci rodin a poplatníky. To jest ta křesťanská láska, základ státu, o kterou se vyšší kruhy pokrytecky opírají ...

19/4 1915 ... Je dnes krásný slunný den, první v Karpatech. Jsme pod širým nebem a příroda se opět probouzí, ptactvo začíná švitořiti a mnozí se loučí s touto krásnou přírodou navždy a lúno země zakryje svým hávem jejich těla, by jakživi své milované rodiny nespatrili ...

23/5 1915 ... Vážená paní! Promiňte, že teprve dnes Vám odpovídám na Váš ct. lístek. Váš manžel byl zajat asi o půlnoci v den, který jsem Vám v dřívějším lístku sdělil. Je úplně zdrav, buďte bez starosti a doufám, že už v nejbližších dnech vám bude psát. Není osamocen, bylo s ním ještě několik kamarádů ...

K. k. Landsturmbaon Nr 32

13/6 1915 Samara ... Psal jsem již 1 lístek ze zajetí, nevím zdali jsi jej obdržela... Kopeme u hasičské budovy struhu odvodňovací. Máme 20 kopějek denně. Ráno čaj k snídani a funt bílého chleba, tj. 40 dg, v poledne prosnou kaši, maso a polévku a opět tolik černého chleba. Večer polévku, čaj a opět bílý chleba. Bílý chleba, tzv. koláč je z pšeničné mouky. Město nás živí a platí. Musím říci, že se mám dobře ...

6/8 1915 ... Já jsem zdrav a pracuji nyní na poli. Jen ten revmatism mě často trápí, nohy bolí. Kdybych tak měl alespoň Tvoji podobenku i dětí, potěšil bych se. Co jsem psal lístek tento, Tvoje podobenka a děti byla na cestě. Se slzami v očích Vše jsem zulíbal a po půldruhém roce alespoň Vaše podoby spatřil ...

11/2 1917. Byl jsem zachlazen a ležel 5 neděl v nemocnici. Teď jsem zdrav a pracuji na jiném místě, sice na širé stepi ve dvorci, v Stavropolské gubernii. Sním často o Vás. Již přes dva měsíce nemám žádných zpráv. Och, jak toužím po vás a ty děti mně nejdou z myslí. Každou chvíli beru podobenku a kochám se alespoň pohledem na Vás ...

16/4 1917 ... Dnes jsou ruské velikonoce. Nastává nové jaro a s ním dřina do úmoru. Kéž je to poslední jaro v zajetí. Peníze nezasílejí. Zvyknul jsem si na strádání. Jen boty mně dochází a kabát by též neškodil. Vše však drahé a naše mzda nestačuje. Nějak to snad přetlučem...

22/4 1917 ... Opět se otvírá jaro a s ním krásný život v přírodě. Vše se probouzí k novému životu. A v této krásné přírodě opět hynou mladé lidské životy, životy kypící

zdravím, životy lidské vesměs osudu podobného. Až se budou psát dějiny této hrozné války, zajisté řekne příští generace, že jsme byly národy necivilisované, divoké a navzájem se vraždící. Společnost lidská byla vychovávána ve lži a přetvářkách, pravda a spravedlnost byla pošlapána. Proto milovaná choti má uč děti pravdu cítit i milovat a ony Ti až vyrostou budou blahořečit ...

29/4 1917 ... Jest neděle. Trochu jsem se umyl, obléknul svůj rozervaný oblek, ještě polovinu rakouské uniformy a polovinu občanské. V tomto oděvu svátkuji i pracuji. Ostatně divadla a koncerty nenavštěvuji, nač tedy se strojit a nakonec snad podle módy. Boty a kabát bych měl přece jen změnit. Přemýšlím však, kde to vzít a neukrást. Příčinou světové války výtědky jsou špatné, na úvěr nikdo nic nedá. Zkrátka zpustnul jsem. Ty však doufám přijmeš mne i takového ...

22/10 1917 ... Jak se drží naše ženy? Jsou věrny svým strádajícím mužům v zajetí? Mnoho případů znám, že se naši zajatci zde žení nehladě na rodinu. Pošli mně oba prsteny a pečlivě v oděvu ukryj. Jsou oba symbolem Tvým. Že já vám scházím, uznávám...

31/10 1917 ... Zítřa bude den Všech svatých, den smutku. Den, jenž již počtvrté historikové zaznamenávají. Tisíce čerstvých rovů přibývá k statisícům starých a lidské bestije dosud neukojily se nevinnou krví. Miliony sirot a utrápených matek budou smáčet hřbitovy slzami. Těžko se ubránit pláči. A lidské hyeny ještě lační po dalších obětech. V kostelích budou vysílány modlitby k nebesům, lid bude upírati zraky k Všemohoucímu prosíce za toužený mír a „Zachovej nám Hospodine“ bude znít chorálem v klenbách chrámových. Se slzami v očích šlu svůj pozdrav ...

3/11 1917 ... Dostal jsem lístek od Tebe již v únoru psaný. Chceš moji podobenku. To je nemožné. Žiji v samotě na velkostatku vzdálen od místa, kde bych se mohl nechat fotografovat, 40 kilometrů. Já Ti však popíši moji osobu. Jsem velice hubený, vlasy bílé, v tváři pohublé zírám mlád, tak jako doma ...

11/11 1917 ... Musím psát. Tak se mně zastesklo po Tobě a dětech a těmito řádky si ulehčím. Jak bych tisknul k srdci svému ty děti, jak bych Vás zulíbal, avšak krutý osud náš je neúprosný. Již čtvrtý rok a čtvrtou zimu žijem ve vzpomínkách. Když tak chodím chladnou nocí kolem domu, kolik vzpomínek zalétne tou tichou nocí k vám na západ, kde Vy klidně odpočíváte. A z myšlenek mne vyrušují dva velcí hlídací psi. Tulíc se ku mně jako by chtěli říct, litujem Tě a máme s Tebou soucit ...

30/12 1917 ... Dnes tomu již 4 roky co jsme slavili Silvestra. Pamatuji si, jako dnes by to bylo, jak jsi se zlobila, že jsem hrál divadlo. Ani jsi nešla na zábavu. Já jsem sice bavil společnost, sám jsem se však nepobavil, poněvadž Tebe nebylo. A dnes s pochmurnou myslí očekávám dvanáctou hodinu noční a rok 1918 a s ním kýžený mír. Mír, po kterém každý tak žízňově touží. Jak toužím po shledání s Vámi a hlavně s těmi malými a mně tak drahými dětmi ...

13/1 1918. Již opět dlouhou dobu jsem nedostal žádných zpráv od Tebe. Dnes jsem snil opět o Tobě a dětech. Po radostném snu přijde však duševní sklíčenost, půlčtvrta

roku odloučen od Tebe a dětí i hospodářství. A sám žít život otroka působí zhoubně. V tyto dny přijel důstojník, invalidní syn zaměstnavatele z Rakouska (zaškrtnáno cenzurou). Piš co na tom pravdy a zdali netrpíte hlad ...

24/5 1918 ... Slzy mne polily při čtení listku, že moje děti se těší na dárek od svého otce, který je po 3 roky ani jednou k srdci svému nepřivinul a nezulíbal, a vůbec je neviděl, mimo fotografie. Jen 5 minut přál bych si zde děti mít a srdce by bylo klidnější. Řekni, že 3 roky chovám dárek pro ně a také ho přinesu ...

Poznámka

Korespondence z Ruska k nám, psána kurzívou, ukazuje osud jednoho z účastníků I. světové války.

Na obálce

Kostel Všech svatých ze 17. stol. - Kijev

Sestavení přílohy Budišovského zpravodaje 4/2004
sch, pa

Slavnost odhalení pomníku padlým obětem 1. světové války 15. 8. 1922

Příloha Budišovského zpravodaje č. 4/2004
Samostatně neprodejné

www.horacko.cz/budisov/zpravodaj

Vydává: Obecní úřad Budišov, IČO 00289159, tel. 0618/875 110,

e-mail: ou.budisov@horacko.cz

Redakce: Karel Pavlíček (e-mail karel_pavlicek@volny.cz, tel. 0618 / 875 212),

Mgr. Jiří Horák.

Vyšlo v Budišově dne 20. 12. 2004

Technická realizace: Ing. Ladislav Dokulil

Tisk Tiskárna Charvát, s.r.o., Velké Meziříčí